

Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи
Національного банку України”
Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту

ОБЛІК У ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ
«БАКАЛАВР» СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 6.030509 «ОБЛІК І АУДИТ»

Суми
ДВНЗ “УАБС НБУ”
2012

УДК 657.1(073)

О-16

Рекомендовано до видання методичною радою Державного вищого навчального закладу “Українська академія банківської справи Національного банку України”, протокол № 1 від 31.08.2012.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри бухгалтерського обліку і аудиту, протокол № 1 від 04.09.2012

Укладач

кандидат економічних наук, доцент

О.І. Гриценко

Рецензенти:

кандидат економічних наук, доцент Сумського національного аграрного університету

І.Д. Самошкіна;

кандидат економічних наук, доцент ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України”

Н.В. Винниченко

Відповідальна за випуск

кандидат економічних наук, доцент

О.А. Скорба

О-16 Облік у галузях економічної діяльності [Текст] : методичні рекомендації щодо проведення практичних занять [уклад. О. І. Гриценко] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – с.

Практикум "Облік у галузях економічної діяльності " складено з метою вдосконалення методичного забезпечення практичної підготовки та самостійної роботи студентів. Він містить завдання для проведення практичних занять з метою закріплення теоретичних знань і придбання практичних навичок та багатоваріантні завдання для самостійної роботи студентів з метою поглиблення знань та вмінь і перевірки засвоєння матеріалу курсу.

УДК 657.1(073)

© ДВНЗ “Українська академія банківської справи
Національного банку України”, 2012

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1	5
Облік у будівельному виробництві	5
Облік в торгівлі	13
Облік на підприємствах ресторанного господарства	27
Облік у сільському господарстві	35
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2	45
Облік діяльності автотранспортних підприємств	45
Облік у готельному господарстві підприємств	53
Облік у неприбуткових організаціях	58
Облік страхової діяльності	68
Облік у житлово-комунальному господарстві	77
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	85
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

В Україні фінансовий облік у підприємствах виробничої сфери регламентується загальнодержавними законодавчими актами, положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та інструкціями, затвердженими Міністерством фінансів. Однак більшість з цих нормативних актів є досить загальними і тому вони потребують деталізації та уточнення в галузевих методичних рекомендаціях. Саме це і визначає необхідність вивчення особливостей обліку в окремих галузях економічної діяльності у вищих навчальних закладах при підготовці бакалаврів з обліку і аудиту. Підготовка професійно компетентних і досвідчених фахівців з обліку і аудиту вимагає формування та набуття достатніх практичних навичок.

Практикум "Облік у галузях економічної діяльності" складено з метою вдосконалення методичного забезпечення практичної підготовки та самостійної роботи студентів. Він містить завдання для проведення практичних занять з метою закріплення теоретичних знань і придбання практичних навичок та багатоваріантні завдання для самостійної роботи студентів з метою поглиблення знань та вмінь і перевірки засвоєння матеріалу курсу.

Завдання для практичних занять студентів об'єднані за модулями та за основними темами відповідно до навчальної програми курсу. У кожній темі відображені такі аспекти: мета занять, завдання для виконання, зразки виконання завдань з детальними методичними поясненнями, що дасть можливість студентам закріпити методологію та практику із ведення бухгалтерського обліку у галузях економіки.

Список використаної літератури містить перелік основних основної літератури з бухгалтерського обліку, який допоможе студентам при виконанні завдань.

Дані, наведені у завданнях, є умовними.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

МОДУЛЬ 1

ОБЛІК У БУДІВЕЛЬНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

***Мета практичних занять:** ознайомитися з особливостями організації обліку у будівельному виробництві, відпрацювання порядку відображення в обліку витрат та доходів, формування собівартості та фінансового результату у будівництві.*

Усне опитування з питань:

1. Наведіть визначення будівельної діяльності та розкрийте особливості її здійснення.
2. Перелічіть особливості будівельної діяльності та вкажіть характер їх впливу на організацію бухгалтерського обліку.
3. Охарактеризуйте порядок оформлення первинними документами та контролю за витрачанням матеріалів і сировини у будівництві.
4. Перелічіть нормативні документи, що визначають методичні основи обліку витрат у будівництві.
5. Розкрийте особливості відображення в обліку витрат на замовлення згідно з П(С)БО 18 “Будівельні контракти”.
6. Наведіть первинні документи, якими оформляється робота будівельних машин і механізмів при різних організаційних формах їх використання.
7. Наведіть характеристику тимчасових нетитульних споруд і пристроїв та розкрийте порядок відображення в обліку операцій з їх створення, використання і ліквідації.
8. Перелічіть витрати будівельних організацій, які належать до загальновиробничих.
9. Охарактеризуйте особливості відображення в обліку, розподілу та списання загальновиробничих витрат підрядної будівельної організації.

10. Назвіть первинні документи з обліку розрахунків підрядника із замовниками.

11. Наведіть визначення понять “валова заборгованість замовників підряднику” та “валова заборгованість підрядника замовникам”.

12. Наведіть основні бухгалтерські проводки з відображення в обліку витрат і визнаного доходу будівельної організації та розрахунків підрядника із замовниками.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 1.

На підставі даних про будівництво приміщення офісу вказати кореспонденцію рахунків та первинні документи, визначити необхідні суми.

Умова завдання

Спеціалізоване будівельне підприємство ТзОВ "Будлайн" уклало договір підряду з ВАТ "Родос" на будівництво приміщення офісу.

Нормативний термін будівництва об'єкту – 3 місяці. В процесі будівництва керівництво ВАТ "Родос" прийняло рішення про зміну призначення приміщення та використання його в якості магазину. В зв'язку з цим необхідно провести демонтаж конструктивних елементів будівлі. Виконання даних робіт покладається на підрядника.

Для проведення робіт використано будівельні матеріали на суму 500 грн., нараховано заробітну плату робітникам – 250 грн., проведено відрахування на соціальні заходи згідно з чинним законодавством. На поточний рахунок ТзОВ "Будлайн" перераховано за роботи некапітального характеру – 3400 грн.

Завдання 2

На підставі даних про будівництво складського приміщення вказати кореспонденцію рахунків та первинні документи, визначити необхідні суми.

Умова завдання

ВАТ "Трансбуд" уклало договір підряду з ТзОВ "Корсар" на будівництво складського приміщення. Нормативний термін будівництва – 7місяців.

Для зберігання спецодягу та інвентаря було споруджено тимчасову будівлю. На будівництво відпущено матеріалів на суму 3000 грн., нараховано заробітну плату 300 грн., проведено відрахування на соціальні заходи згідно чинним законодавством. Вартість послуг, наданих допоміжним виробництвом - 90 грн.

Завдання 3.

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку капітальні інвестиції підприємства на підставі даних таблиці 1.

Таблиця 1

Дані про капітальні інвестиції підприємства

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
<i>Будівництво об'єктів основних засобів господарським способом</i>		
1	Нараховано проектному інституту за складання кошторисної документації	10000
2	Сума податкового кредиту	2000
3	Списано будівельні матеріали на будівництво	25000
4	Списано транспортно-заготівельні витрати, які відносяться до списаних будівельних матеріалів	3000
5	Нараховано заробітну плату будівельникам	8000
6	Зроблено відрахування на заробітну плату	?
7	Нараховано амортизацію будівельного устаткування	200
8	Нараховано за послуги сторонніх організацій, у тому числі ПДВ	1200
9	Списано МШП	180
10	Визначити загальну суму капітальних інвестицій і відобразити введення в експлуатацію об'єкта	
<i>Будівництво об'єктів основних засобів підрядним способом</i>		
1	Нараховано проектному інституту за проектно-кошторисну документацію	5000
2	Відобразити суму податкового кредиту	1000
3	Нараховано підряднику згідно з актом виконаних робіт	1000
4	Перераховано проектному інституту (див. операції 1, 2)	
5	Перераховано підряднику (див. операцію 3)	
6	Нараховано підряднику згідно з актом виконаних робіт	30000
7	Перераховано підряднику (див. операцію 6)	

8	Відобразити зарахування об'єкта до складу основних засобів по закінченні виробництва	
<i>Придбання основних засобів</i>		
1	Нараховано постачальник у за придбані основні засоби	4500
2	Сума податкового кредиту	900
3	Нараховано іншим організаціям за доставку та монтаж придбаних основних засобів, у тому числі ПДВ	600
4	Відобразити зарахування об'єкта до складу основних засобів	?

Завдання 4.

Визначити кореспонденцію рахунків і підрахувати фактичну собівартість об'єкта будівництва у будівельній організації на підставі даних таблиці 2.

Таблиця 2

Дані про фактичну собівартість об'єкта будівництва у будівельній організації

Зміст господарських операцій	Сума за варіантами (грн.)				
	1	2	3	4	5
Нараховано заробітну плату за будівництво будівлі	20000	21000	22000	23000	24000
Проведено нарахування на заробітну плату у пенсійний та інші соціальні фонди в розмірі 40 % від заробітної плати (суму визначити)	?	?	?	?	?
Списано будівельні матеріали на будівництво будівлі	60000	62000	64000	66000	68000
Нараховано амортизацію основних засобів і віднесено на будівництво будівлі	5000	6000	7000	8000	9000
Здано об'єкт будівництва замовнику, визначити і списати його собівартість	?	?	?	?	?
Нараховано дохід за зданий об'єкт будівництва	120000	144000	132000	156000	168000
Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ за одержаний дохід	20000	24000	22000	26000	28000
Списано на фінансові результати:					
а) собівартість будівлі	?	?	?	?	?
б) дохід за будівлю (суми визначити)	?	?	?	?	?
Визначити і відобразити фінансовий результат за будівлю	?	?	?	?	?

Завдання 5

Визначити собівартість продукції та витрати від всіх видів діяльності на підставі даних таблиці 3. Скласти бухгалтерські проводки.

Таблиця 3

Реєстр господарських операцій ТзОВ "Будпюрг" за січень ц.р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1	Списано матеріали на проведення будівельно-монтажних робіт	10000
2	Нараховано заробітну плату робітникам за виконання будівельно-монтажних робіт	3000
3	Нараховано заробітну плату адмінперсоналу	700
4	Проведено відрахування на соціальні заходи	?
5	Видано з каси матеріальну допомогу	400
6	Нараховано заробітну плату за час простоїв	20
7	Нараховано премію за скорочення часу перебування вагонів під завантаженням і розвантаженням	20
8	Нараховано заробітну плату за ліквідацію наслідків стихійного лиха	60
9	Проведено відрахування на соціальні заходи	?
10	Нараховано дивіденди працівникам підприємства	300

Завдання 6

Визначити суму витрат операційної діяльності за економічними елементами на підставі даних таблиці 4. Скласти бухгалтерські проводки.

Таблиця 4

Реєстр господарських операцій ВАТ "Будівельник" за березень ц.р.

№	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1	Нараховано плату за розрахункове обслуговування банком	500
2	Нараховано заробітну плату адміністрації і службовцям будівельного підприємства	1200
3	Нараховано оплату збору за реєстрацію будівельного підприємства в органах державної виконавчої влади	100
4	Використано матеріали на будівельно-монтажні роботи	38000
5	Нараховано заробітну плату робітникам за розвантаження будматеріалів на приоб'єктному складі	200
6	Нараховано заробітну плату робітникам за виконання будівельно-монтажних робіт	4000
7	Проведено відрахування на соціальні заходи	?
8	Нараховано плату телефонній станції за встановлення телефону	2000
9	Нараховано плату телефонній станції за телефонні переговори	200
10	Нараховано амортизацію будівельних машин	400

Методичні вказівки щодо виконання завдань

Розв'язання завдань слід оформлювати за поданою нижче формою.

Журнал реєстрації господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	

Планування й облік витрат на виконання будівельних монтажних робіт здійснюється за договорами (контракт; ми) на спорудження об'єкта (виконання робіт, надання послуг) по будівельній організації та структурних підрозділах, а об'єктом обліку може бути будівництво одного чи кількох об'єктів або виконання окремих видів робіт за одним проектом. Якщо за договором (контрактом) передбачається будівництво декількох об'єктів за різними проектами, то необхідно організувати відокремлений облік і кожним об'єктом.

Планування й облік витрат на виконання будівельних монтажних робіт здійснюються за кожним структурним підрозділом будівельної організації. Собівартість будівельно-монтажних робіт по будівельній організації, яка має статус юридичної особи, складається з витрат структурних підрозділів, що входять до її складу. Витрати на утримання апарату управління будівельної організації у виробничу собівартість не включаються, а є витратами періоду, які зменшують загальний фінансовий результат діяльності.

Завдання 7

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку витрати на ліквідацію необоротних тимчасових нетитульних споруд.

Умова завдання

По закінченню будівництва ліквідовано тимчасову не титульну споруду вартістю 3800 грн., в тому числі сума зносу становить 3000 грн. За ліквідацію тимчасової нетитульної споруди були нарахована заробітна плата робітникам в сумі 200 грн. Оприбутковано матеріали, одержані від розбирання тимчасової споруди, придатні для використання в сумі 100 грн.

Списано вартість тимчасової нетитульної споруди, не передбаченої кошторисом будівництва в сумі 650 грн., в тому числі сума нарахованого зносу становить 600 грн.

Методичні вказівки щодо виконання завдання

Якщо кошторисом будівництва не передбачено витрати на спорудження та розбирання тимчасових нетитульних споруд і пристроїв, то їх вважають понаднормативними і відносять на собівартість реалізованої продукції у періоді виникнення таких витрат.

Завдання на самостійне опрацювання:

Завдання 8

Пов'язати наведені терміни з їх змістом. Для цього проставити ліворуч від номеру терміну відповідну літеру.

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
(1)Витрати будівельного підприємства	А. Сума кошторисної собівартості та кошторисного прибутку (планових накопичень)
(2)Елемент витрат	Б. Визначає собівартість об'єкта та включає витрати будівельного підприємства
(3)Кошторисна вартість	В. Обчислення кошторисної собівартості 1 куб. м будинку (собівартість об'єкта в цілому або окремих видів робіт, конструкцій будівлі) за кошторисними розцінками (нормами).
(4)Фактична собівартість будівельних робіт	Г. Визначення фактичної собівартості 1 куб. м будівлі, всіх будівельних робіт на об'єкті на основі фактично здійснених витрат на виробництво 1 куб. м будівельної продукції, включаючи і незаплановані непродуктивні витрати
(5)Кошторисна калькуляція	Д. Сукупність економічно однорідних витрат
(6)Планова калькуляція	Е. Обчислення планової собівартості 1 куб. м будівлі (або планової собівартості всіх робіт на об'єкті), як різниці між кошторисною собівартістю об'єкту і розміром витрат по заходах, що підвищують організаційно-технічний рівень будівельного виробництва по зведенню конкретного об'єкта в розрахунку на 1 куб. м будівлі
(7)Виробнича калькуляція	Є. Сума витрат, здійснених конкретним будівельним підприємством в ході виконання заданого комплексу робіт в умовах виробництва, що склалися
(8)Фактична калькуляція	Ж. Витрати живої і уречевленої праці на виконання будівельно-монтажних робіт та їх реалізацію

Завдання 9

Вказати кореспонденцію рахунків та первинні документи на підставі наведених господарських операцій.

/ варіант

1. Оприбутковано будівельні матеріали, що надійшли від постачальника
2. Списано собівартість, будівельних матеріалів, реалізованих іншим підприємствам
3. Списано вартість будівельних матеріалів, використаних для потреб будівництва
4. Оприбутковано МШП, придбані за рахунок підзвітних сум
5. Нараховано знос не титульних (тимчасових) споруд
6. Відображено суму до оцінки будівельних матеріалів
7. Виставлено претензію постачальнику по нестачі матеріалів
8. Відпущено будівельні матеріали для потреб допоміжного виробництва
9. Визначено фінансовий результат від реалізації будівельних матеріалів
10. Використано будівельні матеріали для виправлення браку

// варіант

1. Передано МШП у виробництво
2. Відображено суму уцінки будівельних матеріалів вартості
3. Списано вартість тимчасових (нетитульних) споруд у зв'язку з їх ліквідацією
4. Внесено засновником будівельні матеріали в рахунок поповнення статутного капіталу
5. Відпущено паливо на експлуатацію будівельних машин
6. Віднесено нестачу будівельних матеріалів на винну особу
7. Оприбутковано будівельні матеріали, раніше відпущені на виконання будівельних некапітальних робіт
8. Відображено дохід від реалізації будівельних матеріалів стороннім підприємствам
9. Акцептовано рахунок транспортної організації за перевезення матеріалів
10. Виявлено при інвентаризації на складі лишки будівельних матеріалів

Завдання 10

Сформулювати зміст господарських операцій та вказати первинні документи на підставі наведеної кореспонденції рахунків.

/ варіант

1	Д-т 23	К-т 685
2	Д-т 23	К-т 63
3	Д-т 20	К-т 23
4	Д-т 23	К-т 65
5	Д-т 91	К-т 205
6	Д-т 91	К-т 65
7	Д-т 23	К-т 91
8	Д-т 91	К-т 131
9	Д-т 23	К-т 23
10	Д-т 23	К-т 24

// варіант

1	Д-т 47	К-т 23
2	Д-т 23	К-т 64
3	Д-т 91	К-т 13
4	Д-т 91	К-т 63
5	Д-т 91	К-т 37
6	Д-т 23	К-т 112
7	Д-т 23	К-т 71
8	Д-т 15	К-т 23
9	Д-т 90	К-т 91
10	Д-т 24	К-т 31

ОБЛІК В ТОРГІВЛІ

***Мета практичних занять:** ознайомитися з особливостями організації обліку в торговельних підприємствах, порядком формування роздрібною ціни на товари та складання товарно-грошового звіту матеріально-відповідальної особи; відпрацювати навички складання розрахунку торговельної націнки та транспортно – заготівельних витрат на реалізовані товари, відображення в обліку доходів, витрат та визначення фінансового результату.*

Усне опитування з питань:

1. Особливості організації бухгалтерського обліку на торговельному підприємстві
2. Облік товарних операцій в оптовій торгівлі
3. Особливості застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг.
4. Облік надходження і зберігання товарів
5. Облік витрат і доходів від продажу товарів
6. Особливості обліку комісійної торгівлі
7. Бухгалтерський облік виїзної торгівлі

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 11

Скласти прибуткову накладну № 104 від 1 березня про надходження товарів і тари у магазин № 1 безмитної торгівлі зі складу молокозаводу на підставі таких даних: Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку. Товар оприбутковано з торговельною націнкою 15 %.

- молоко пастеризоване, фасоване, 250 пакетів за ціною 5 грн 60 к. кожний;
- масло вершкове, 2 упаковки по 50 кг за ціною 10 грн 00 к. кожна;
- кефір фасований, 200 пакетів за ціною 6 грн 10 к. кожний;
- ящики, 20 шт. за ціною 4 грн 20 к. кожний.

Методичні вказівки щодо виконання завдання 11

Первісна вартість товарів (собівартість), придбаних товарів за грошові кошти, включає в себе такі витрати:

- суми, сплачені постачальникові товару;
- суми, сплачені за інформаційні, посередницькі та інші послуги, пов'язані з придбанням товару;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків, не відшкодованих підприємству;
- сума витрат на заготівлю, транспортування товарів, вантажно-розвантажувальні роботи, включаючи витрати, пов'язані зі страхуванням ризиків транспортування товарів;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням товарів.

Відповідно до нормативних актів товари на підприємствах торгівлі обліковуються за первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

Торговельна надбавка у роздрібній торгівлі включає в себе податок на додану вартість, сплачену постачальникові, та торговельну націнку підприємства.

Завдання 12

На підставі даних таблиці 6 скласти товарно-грошовий звіт № 5 по магазину № 10 Черкаського районного споживчого товариства (завідувач магазину Гулько С.П.) за період з 1 по 7 лютого. Проведіть його перевірку, затвердіть, опрацюйте.

Залишок на 1 лютого: товарів – 7156,00 грн. ; тари – 234,00 грн.

Ліміт товарних залишків – 8050,00 грн.

Місячне завдання з товарообороту – 6500,00 грн.

Операції магазину за період з 1 по 7 лютого

Дата	Зміст господарської операції	Сума у грн.
01.02	За накладною № 625 одержано товари від молокозаводу, вартість товарів за купівельними цінами	820,00
	ПДВ	?
	вартість тари	19,40
	вартість товарів за цінами продажу	1084,00
02.02	За квитанцією № 0831 здано виторг до каси	600,00
03.02	За рахунком-фактурою № 1340 одержано товари від макаронної фабрики, вартість товарів за купівельними цінами	1840,00
	ПДВ	?
	Вартість товарів за цінами продажу	2476,00
04.02	За квитанцією № 0006 здано виторг до відділення зв'язку	550,00
05.02	За накладною № 12 одержано із магазину № 12	
	товари за цінами продажу	364,00
	тару	12,30
06.02	За накладною № 11 відпущено дитячому садку "Сонечко" товари за цінами продажу	120,00
07.02	За актом № 1 списано бій товарів	7,50

Завдання 13

На підставі даних таблиці 7 скласти, перевірити і бухгалтерськи опрацювати товарно-грошовий звіт № 9 по магазину № 5 споживчого товариства за 1 - 7 березня.

Завідувач магазину Ковінько О.П.

Залишок на 01.03. товарів - 5635,60 грн, тари - 291,50 грн.

Операції магазину за період з 1 по 7 березня

Дата	Зміст операції	Сума, грн.
02.03	За рахунком-фактурою 257 одержано товари від бази "Укрбакалія"	
	Вартість товарів за відпускними цінами	1530,00
	ПДВ	?
	Вартість тари	24,50
	Товари оприбутковано з надбавкою 42%	?
02.03	За рахунком-фактурою 668 одержано товари від Полтавської оптової бази ОСС:	
	Вартість товарів за відпускними цінами	1240,00
	ПДВ	?
	Вартість тари	37,00
	Товари оприбутковано з надбавкою 40%	?
02.03	За рахунком-фактурою 42 відпущено школі-інтернату:	
	Вартість товарів за обліковими цінами	840,00
	У т. ч. ПДВ	?

	Вартість тари	7,50
02.03	За квитанцією № 0565 здано виторг інкасатору	1200,00
03.03	За рахунком-фактурою 5673 одержано товарів від ВАТ "Світоч":	
	Вартість товарів за відпускними цінами	2350,00
	ПДВ	?
03.03	За актом № 5 проведено переоцінку товарів	
	Вартість товарів до переоцінки	80,00
	Після переоцінки	50,00
03.03	За рахунком-фактурою 43 відпущено товарів магазину № 7 споживчого товариства:	
	Вартість товарів за обліковими цінами	1270,00
	Вартість тари	15,00
03.03	За накладною 728 отримано товари від КП "М'ясокомбінат"	
	Вартість товарів за відпускними цінами	2500,00
	ПДВ	?
	Вартість тари	30,00
	Товари оприбутковано з надбавкою 45%	
03.03	Складено акт № 2 на псування товарів за обліковими цінами	17,00
03.03	За квитанцією № 116 здано виторг до каси споживчого товариства	1400,00
04.03	За квитанцією № 118 здано виторг до каси споживчого товариства	1350,00
05.03	За квитанцією № 15 здано виторг до каси банку	850,00
06.03	За квитанцією № 120 здано виторг до каси споживчого товариства	2105,00

Методичні вказівки щодо виконання завдань 12, 13

Матеріально відповідальні особи роздрібних підприємств надають товарно-грошові звіти.

Товарно-грошові звіти подаються до бухгалтерії з усіма документами, що підтверджують рух товарів, готівки і тари, як правило, чотири рази на місяць. Форма звіту та зразок його складання наведені в **додатку**.

Завдання 14

На підставі даних таблиці 8 відобразити на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції з руху товарно-матеріальних цінностей торговельного підприємства. Скласти розрахунок торговельних надбавок і транспортно-заготівельних витрат і вказати кореспонденцію рахунків.

Визначити й списати собівартість реалізованих товарів.

Таблиця 8

Операції торговельного підприємства за поточний місяць

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн
1	Надійшли товари від постачальника без ПДВ	2200,00
	– ПДВ постачальника	?

	– тара	110,00
	– транспортні витрати без ПДВ	90,00
	– ПДВ з транспортних витрат	?
	Оприбутковано товари в магазині з торговельною надбавкою 47%	?
2	Надійшли товари від постачальника без ПДВ	3650,00
	ПДВ постачальника	?
	транспортні витрати без ПДВ	170,0
	ПДВ з транспортних витрат	?
	Оприбутковано товари в магазині з торговельною надбавкою 48%	?
3	Нараховано заробітну плату за розвантаження товарів	140,00
4	Зроблено відрахування від нарахованої за робітної плати:	?
5	Здано торговельну виручку в касу банку на поточний рахунок	3800,00
6	Здано торговельну виручку в касу торговельного підприємства	3800,00
7	відпущено покупцям за безготівковий розрахунок:	
	– товарів	1800,00
	– тари	24,00
8	Згідно з актом, списано зіпсовані товари, виявлені в магазині	35,00

У реєстрі аналітичного обліку за рахунком 285 "Торговельна націнка на товари в роздрібній торгівлі" зазначено заі шок на початок місяця - 4320,00 грн, за рахунком 289 "Транспортно-заготівельні витрати роздрібних торговельних підприємств- 210,20 грн., за рахунком 282 «Товари в роздрібній торгівлі» - 13520,00 грн.

Завдання 15

На підставі даних про фінансово-господарську діяльність КП "Мрія" за квітень поточного року визначити фінансовий результат торговельного підприємства та відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Умова завдання

	<i>(грн.)</i>
1. Адміністративні витрати за квітень	3000,00
2. Витрати на збут за квітень	6000,00
3. Залишок товарів КП "Мрія" на 01.04	69 000,00
4. Залишок торгової націнки на 01.04	15 000,00
5. Залишок ТЗВ	250,00
6. Господарські операції КП "Мрія" за квітень:	
а) отримано товари від постачальників	83 000 00
ПДВ	?
товари оприбутковано з націнкою 25 %	?
у рахунок постачальника включено транспортно-заготівельні витрати	850,00
ПДВ	?

б) здано торговий виторг у касу підприємства	92800,00
в) здано торговий виторг інкасатору банку	31 200,00
г) реалізовано товари дитячому садку	800,00
г) відображено собівартість реалізованих товарів	?
д) Відображено суму торговельної націнки та транспортно-заготівельних витрат, що відноситься до реалізованих товарів	?
є) нараховано ПДВ від суми реалізованих товарів	?

Методичні вказівки щодо виконання завдань 14,15

Торгова націнка на товари роздрібної торгівлі обліковується на субрахунку 285 "Торгова націнка". При веденні обліку товарів за цінами продажу на рахунку 285 відображається сума різниці між купівельною вартістю та вартістю продажу товарів.

Як відомо, товари на ПРТ обліковуються за цінами продажу. Однак в балансі залишки товарів відображаються за собівартістю (первісною вартістю). Через це в кінці місяця необхідно скласти розрахунок розподілу торгової націнки на реалізовані товари, товари, що вибули, та на залишок товарів на кінець місяця.

Метод оцінки вибуття товарів за ціною продажу ґрунтується на застосуванні підприємством роздрібною торгівлю середнього відсотка торговельної націнки.

Завдання 16

Скласти порівняльну відомість за результатами інвентаризації товарів і тари в магазині № 5 станом на 07 лютого поточного року. Відобразити кореспонденцію рахунків за результатами інвентаризації.

Умова завдання

У результаті інвентаризації, проведеної у магазині № 5, завідувач магазину Ткач П.І., станом на 30 грудня виявлено:

- готівки - 60 грн 40 к.
- товарів - 28 385 грн 45 к.
- тари - 360 грн 00 к.

За даними бухгалтерського обліку значиться:

– товарів - 28 710 грн 80 к.

– тари - 360 грн 00 к.

За міжінвентаризаційний період по магазину № 5 природні втрати становили 195 грн 25 к. середній розмір торгівельної націнки 29,5 %

За рішенням керівника підприємства нестача товарів у межах природних втрат списується за рахунок підприємства. Решта суми нестачі списується за рахунок завідувача магазину Ткач П.І.

Методичні вказівки щодо виконання завдання 16

Слід зазначити, що згідно із Законом "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів та зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан та оцінка.

Порядок проведення інвентаризації регулюється Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, варно-матеріальних цінностей, грошових коштів та документів озрахунків.

Слід з'ясувати порядок проведення інвентаризації, її документальне оформлення, визначення та регулювання результатів інвентаризації, відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Розкриваючи дане питання, потрібно звернути увагу на рядок відшкодування та списання виявлених нестач товарів, у му числі за рахунок винних осіб і в межах норм природних рат.

Завдання 17

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з реалізації товарів зі знижками в роздрібному торговельному підприємстві.

Умова завдання

На початок звітнього місяця сальдо на дебеті субрахунку 282 становило 24000 грн, а на кредиті субрахунку 285 – 6000 грн. За звітний місяць відбулися господарські операції, наведені в таблиці 9.

Таблиця 9

Господарські операції магазину з реалізації товарів зі знижками

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Одержано товар від постачальника в магазин: купівельна вартість без ПДВ	15000,00
	сума податкового кредиту з ПДВ	3000,00
2	З поточного рахунка оплачено постачальнику за товар	18000,00
3	Відображено суму торгової націнки на отриманий товар	10000,00
4	Реалізовано товар за готівку	30000,00
5	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ у сумі виручки від реалізації товару	5000,00
6	Відображено суму знижки на реалізований товар (за довідкою бухгалтерії на підставі показань РРО)	1800,00
7	Визначено і списано суму торгової націнки на реалізований товар	?
8	Списано собівартість реалізованого товару	?

Методичні вказівки щодо виконання завдання 17

Особливим видом знижок, що надаються в момент продажу товарів, є бонусні знижки.

Бонусний дисконт цікавий тим, що встановлений відсоток знижки накопичується при кожній купівлі, і при досягненні певної суми купівель розмір знижки збільшується. Скористатися сумою знижки пред'явник дисконтної картки може в будь-який зручний для нього момент.

Такий метод надання знижок передбачає, що підприємство-продавець веде ідентифікований облік карток та накопичених бонусів за цими картками. У зв'язку з тим, що продавець веде ідентифікований облік карток, а не їх власників, персоніфікувати покупців неможливо, і власник бонусної картки може передати її будь-якій іншій особі.

Завдання 18

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з реалізації товарів за бонусними дисконтними картками в роздрібному торговельному підприємстві.

Умова завдання

Супермаркет випустив бонусні дисконтні картки з правом на отримання знижки їх пред'явником у розмірі 10%. Придбати товар за бонусом можна за умови накопичення бонусів на суму не менше 1500 грн. Припустимо, що за бонусною карткою товар продавався три рази на загальну суму 18000 грн, у т. ч. ПДВ – 3000 грн. Вартість послуг з виготовлення карток становить 600 грн., в тому числі ПДВ.

Операції з продажу товарів та накопичення бонусів за дисконтною карткою наведено у таблиці 10.

Таблиця 10

Відображення на рахунках продажу товарів та накопичення бонусів
за дисконтною карткою

Черговість купівель	Сума купівлі з ПДВ	Сума бонусної знижки	Сума, сплачена покупцем	Накопичені бонуси
1	3600	360	3600	360
2	7200	720	7200	1080*
3	7200	720	5400**	–
Разом	18000	1800	16200	x

Методичні вказівки щодо виконання завдання 18

* Сума бонуса дорівнює $360 + 720 = 1080$ грн, де 360 грн — сума бонуса після першої купівлі, 720 грн – сума знижки за другу купівлю.

** У касу сплачено суму вартості купівлі за вирахуванням знижки і суми накопичених бонусів: $7200 - 720 - 1080 = 5400$ грн.

Знижки після продажу товарів (розрахункові знижки – «сконто») є своєрідним засобом для прискорення оплати рахунків покупцями.

У фінансовій звітності дохід від реалізації товару відображають за мінусом наданих торгових знижок.

Завдання 19

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з продажу комісійних товарів.

Умова завдання

Вартість товару, прийнятого на комісію становить 6000 грн. Протягом звітного періоду було реалізовано товар на суму 3000 грн. Дохід комісіонера за надані послуги становить 300 грн. договором передбачено здійснювати першу уцінку нереалізованого товару в розмірі 30%, другу в розмірі 40 %.

Відшкодування за зберігання нереалізованого товару здійснюється в наступному розмірі: за перші 30 календарних днів 2% вартості товару; за другі 30 календарних днів 3% вартості товару; за перші 15 календарних днів після закінчення терміну реалізації 4% вартості товару; за другі 15 календарних днів після закінчення терміну реалізації 4% вартості товару.

Методичні вказівки щодо виконання завдання 19

Прийняті на комісію товари обліковують на позабалансовому субрахунку 024 «Товари, прийняті на комісію» за ціною, узгодженою з комітентом, тобто за ціною продажу. Аналітичний облік таких товарів ведуть за їх видами і комітентами. Виручку (дохід) від реалізації комісійного товару обліковують за кредитом субрахунку 702 «Доходи від реалізації товарів», а суму, що належить до сплати комітенту, — за дебетом субрахунку 704 «Вирахування з доходу». Суму комісійної винагороди комісіонера відображають за кредитом субрахунку 703 «Доход від реалізації робіт і послуг». Для обліку розрахунків з комітентом використовують субрахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Комітент (юридична особа) передані на комісію товари обліковує на субрахунку 283 «Товари на комісії» за купівельною вартістю (фактичною собівартістю), розрахунки з комісіонером відображає на субрахунку 685, витрати на комісійну реалізацію (комісійну винагороду) відносить до витрат на збут (рахунок 93). Податкове зобов'язання і податковий кредит комітент відображає на підставі податкових накладних.

Завдання 20

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції із заставною тарою в роздрібному торговельному підприємстві.

Умова завдання

Роздрібне торговельне підприємство здійснило передоплату постачальнику за товар в сумі 25000 грн., в тому числі ПДВ. При цьому була перерахована також сума застави за тару (ящики, 1000 шт. по ціні 5 грн за шт.). Підприємство в термін, передбачений договором повернуло 600 ящиків, а решту ящиків з порушенням терміну. штраф за порушення терміну повернення тари було нараховано в розмірі 10 % вартості тари, не поверненої своєчасно.

Методичні вказівки щодо виконання завдання 20

Більшість підприємств роздрібної торгівлі здійснюють операції з продажу товарів у одноразовій або поворотній заставній тарі. Відвантаження товару постачальниками часто здійснюється на умовах попередньої оплати (передоплати). До вартості партії придбаного товару додають заставну вартість тари, а вартість поверненої постачальнику тари вираховують з вартості наступної партії поставленого товару. Після повернення тари постачальник перераховує покупцеві суму застави. Якщо право власності на заставну тару залишається за постачальником, то покупець обліковує таку тару на забалансовому рахунку 02 «Активи на відповідальному зберіганні» (субрахунок 023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні»). При

недотриманні терміну повернення тари постачальнику, визначеної нормативними актами і контрактом, покупець сплачує штраф за порушення умов договору, а вартість такої тари підлягає оподаткуванню ПДВ.

Завдання 21

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку підприємств роздрібною торгівлі операції зі скляною тарою на підставі даних таблиці 11.

Таблиця 11

Господарські операції зі скляною тарою підприємства роздрібною торгівлі за звітний період

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Перераховано передоплату постачальнику за товар	4800
2	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ у сумі передоплати	?
3	Перераховано постачальнику заставу за тару	400
	Врахована сума застави на забалансовому рахунку	400
4	Оприбутковано товар від постачальника:	
	купівельна вартість без ПДВ	?
	сума податкового кредиту з ПДВ	?
	вартість заставної склотари	?
	Відображено вартість заставної тари за балансом	?
5	Зараховано передоплату в покриття заборгованості постачальнику	?
6	Вартість тари включено до вартості товару	400
7	Визначена торгова націнка в сумі:	
	ПДВ на товар	?
	ПДВ на тару	?
	торгова націнка на товар (10%)	?
	ПДВ на торгову націнку	?
	Загальна сума торгової націнки	?
8	Реалізовано товар за готівку (у повному обсязі)	?
9	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ у сумі виторгу	?
10	Списано суму торгової націнки на реалізований товар	?
11	Списано собівартість реалізованого товару	?
12	Закуплена склотара у населення	300
13	Повернено постачальнику заставну тару	?
	Відображено повернення заставної тари за балансом	?
14	Відображено відхилення заставної вартості склотари від вартості її закупівлі у населення	100
15	Одержано повернення суми застави від постачальника	?
	Відображено суму поверненої постачальником застави у забалансовому обліку	?

Методичні вказівки щодо виконання завдання 21

Одним з видів заставної тари є скляна тара. До скляної тари з-під харчових продуктів та консервів вітчизняного і зарубіжного виробництва, яка може бути поворотною та мати заставну ціну, відносять:

- тару з-під вина, горілки, лікерогорілочних виробів, мінеральної води, пива та безалкогольних напоїв. Термін повернення такої тари визначено додатком 2 до «Правил використання, обігу і повернення засобів пакування багаторазового використання в Україні», затверджених наказом Міністерства державних ресурсів України від 16.06.92 р. № 15 (зі змінами та доповненнями);
- тару з-під молока, вершків та кисломолочних продуктів (термін повернення – 2 дн.);
- тару з-під олії (термін повернення: 50 дн. – при поставках в межах одного міста, 60 дн. – при поставках з інших населених пунктів);
- тару з-під соків, сиропів, екстрактів, консервів, рибної та м'ясорослинної продукції, оцту, хрину, меду, продуктів дитячого харчування і т. ін. (термін повернення визначається договором постачання).

Вартість битої скляної тари в межах встановлених норм зараховується у погашення боргу при поверненні.

Особливості обліку скляної тари виникають при продажу роздрібними торговими підприємствами товару, розлитого, розфасованого, упакованого і т. ін. в скляну тару, покупцям за готівку з одночасною видачею останнім (як кінцевим споживачам) товарного або касового чека (при розрахунках з використанням РРО). У даному випадку датою виникнення податкового зобов'язання з ПДВ у продавця є дата оприбуткування грошей у касу. При цьому базою для визначення суми ПДВ є загальна вартість проданого товару (з урахуванням вартості склотари). Таким чином, скляна тара переходить до складу звичайного товару з виникненням у продавця валового доходу на загальну вартість проданого товару разом з вартістю тари під товаром. Якщо зворотний рух тари від кінцевого споживача здійснюється через роздрібні

торгові підприємства, то склотара у населення закупається без ПДВ, а тому права на податковий кредит з ПДВ у покупців тари не виникає.

Завдання на самостійне опрацювання.

Завдання 22

Пов'язати наведені терміни з їх змістом. Для цього проставити ліворуч

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
(1) Ліцензія (спеціальний дозвіл)	А. Патент, що отримують суб'єкти підприємництва або їх структурні (відокремлені) підрозділи, які проводять свою діяльність як в окремих приміщеннях, будівлях, їх частинах, так і за їх межами
(2) Патент	Б. Патент, що видається суб'єктам підприємництва для ведення торговельної діяльності в пунктах продажу товарів
(3) Торговий патент на право проведення	В. Патент, який надає право його власнику здійснювати торговельну діяльність виключно з використанням товарів вітчизняного виробництва
(4) Торговий патент на право надання побутових	Г. Державне свідоцтво, що засвідчує дозвіл на право здійснення суб'єктом підприємництва окремих видів діяльності, яке видається органами державного управління
(5) Платний патент	Д. Патент, що засвідчує право здійснення операцій з надання послуг в сфері грального бізнесу
(6) Короткотерміновий	Е. Патент, що засвідчує право суб'єкта підприємницької діяльності на особливий порядок оподаткування
(7) Спеціальний патент	Є. Патент, що одержується для проведення торговельної діяльності протягом обмеженого терміну
(8) Пільговий патент	Ж. Державне свідоцтво, яке засвідчує право суб'єкта підприємницької діяльності або його структурного (відокремленого) підрозділу займатися окремими видами підприємницької діяльності

Завдання 23

Складіть розрахунок реалізованої торгової націнки та відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку її списання.

Умова завдання

За даними бухгалтерського обліку залишок товарів на початок місяця на підприємстві роздрібної торгівлі становив 9400 грн. (первісна вартість товару – 7500 грн., сума торгової націнки -1900 грн).

Протягом місяця підприємством було придбано товари за купівельними цінами на суму 42 000 грн, у тому числі ПДВ - ?. На придбані товари нараховано торгову націнку в сумі 14 000 грн.

За місяць підприємством роздрібною торгівлі реалізовано товар на суму 48 600 грн, у тому числі ПДВ – ?.

Задача 24

Відобразіть господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Умова завдання

Підприємство роздрібною торгівлі придбало у постачальника на умовах попередньої оплати товар вартістю, як зазначено в супровідних документах постачальника, 3900 грн, у тому числі ПДВ – ?. Вартість послуг із транспортування товару становила 138 грн, у тому числі ПДВ – ?. Під час приймання товарів виявлено нестачу з вини постачальника в сумі 162 грн, у тому числі ПДВ – ?. Складено відповідний акт і заявлено претензію до постачальника.

Постачальник визнав свою вину і погасив пред'явлену до нього претензію шляхом допоставки товару в цьому самому звітному періоді.

ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

***Мета практичних занять:** ознайомитися з особливостями організації обліку, проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей та відображення її результатів в обліку на підприємствах ресторанного господарства.*

Усне опитування з питань:

1. Загальна характеристика підприємств громадського харчування. Ціни й націнки на продукти і товари.
2. Калькулювання цін продажу на продукцію власного виробництва.

3. Документальне оформлення надходження та відпускання продуктів, товарів і тари на складі (у коморі).
4. Звітність завідувача складу (комірника). Організація кількісно-сумового обліку товарів і тари на складі (у коморі).
5. Документальне оформлення операцій кухні, обіднього залу і бару.
6. Перевірка, приймання та опрацювання звітів матеріально відповідальних осіб.
7. Синтетичний облік руху продуктів, тари та готової продукції на підприємствах громадського харчування.
8. Аналітичний облік продуктів, товарів, тари та товарообороту на підприємствах громадського харчування.
9. Облік торгових націнок, визначення валового доходу на підприємствах громадського харчування.
10. Особливості інвентаризації продуктів, товарів і тари на підприємствах громадського харчування.
11. Визначення, оформлення та облік результатів інвентаризації.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 25

Необхідно скласти калькуляційні картки № 20 на страв "Суп рибний" та № 21 на страву "Котлети з яловичини" по кафе "Олеся". Норми витрат продуктів на одну страву і ціни на продукти наведено відповідно у таблицях 12,13.

Умова завдання

Таблиця 12.

Норми витрат продуктів і ціни на продукти на одну страву "Суп рибний"
(страва № 206. рецептура № 3).

Продукти	Норма закладки, г	Продажна ціна за 1 кг, грн.
Судак свіжий	56	28,25

Картопля	213	2,80
Крупа перлова	20	5,00
Морква	25	3,00
Цибуля ріпчаста	24	2,50
Олія	5	10,00
Сіль	1	2,70
Спеції	0,10	90,00

Вихід готової продукції - 500 г, риби - 25 г.

Таблиця 13.

Норми витрат продуктів і ціни на продукти на одну страву " Котлети з яловичини " (страва №118, рецептура № 3).

Продукти	Норма закладки, г	Продажна ціна за 1 кг, грн
Яловичина II категорії	50	69,20
Хліб пшеничний 2 гатунку	9	2,10
Молоко	11	6,40
Сухарі	5	15,50
Смалець	3	14,10
Масло коров'яче	5	15,00
Спеції	0,12	90,00
Сіль	1	2,70

Методичні вказівки щодо виконання завдання 25

Підставою для складання калькуляції є план-меню та норми вкладення продуктів (сировини), передбачені збірниками-рецептур (технологічними картами на фірмові вироби). Калькуляцію складають, як правило, на 100 порцій або на 10 кг (якщо збірником рецептур передбачені норми закладки з розрахунку на 1 кг готового виробу). Ціна продуктів (сировини) може бути обліковою (без торгової націнки) або ж продажною (з торговою націнкою), залежно від прийнятої на підприємстві методики оцінки запасів.

У калькуляційній картці вказують найменування страви та її номер за збірником рецептур, найменування продуктів, що є сировиною для виготовлення цієї страви, та норми їх закладки згідно зі збірником рецептур, облікову ціну та вартість кожного виду продуктів (сировини) і всього набору, суму націнки до облікової вартості, суму ПДВ, відпускну вартість 100 страв (10 кг) та однієї страви (порції), вихід у готовому вигляді однієї страви

(порції) в грамах (мл). Калькуляцію підписують виконавець (бухгалтер, калькулятор) і завідувач виробництва, затверджує керівник підприємства.

ЗРАЗОК ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Таблиця 14

ТОВ «Ресторан «Зустріч»»

Код за ЗКУД 0903108

Калькуляційна картка № 405 2 лютого 2007 р.

Найменування страви – «Ікра бурякова з морквою»

Номер за Збірником рецептур – 1,50

№ з/п	Порядковий номер калькуляції і дата її затвердження	№ 29 « 02» лютого 2007 р.		
		Норма, кг	Ціна, грн	Сума, грн
1	Буряк	8,75	2,03	17,76
2	Морква	3,75	3,96	14,85
3	Цибуля ріпчаста	0,95	6,60	6,27
4	Олія	0,13	11,00	1,43
5	Томатне пюре	0,63	15,40	9,70
Загальна вартість набору продуктів на 10 кг				50,01
Ціна продажу однієї страви, 100г				0,50
Вихід у готовому вигляді однієї страви, г				100
Завідувач виробництва				
Калькуляцію склав				
Затверджую: Керівник закладу (підприємства)				

Таблиця 15

ТОВ «Ресторан «Зустріч»»

Код за ЗКУД 0903108

Калькуляційна картка № 405 2 лютого 2007 р.

Найменування страви – «Ікра бурякова з морквою»

Номер за Збірником рецептур – 1,50

№ з/п	Порядковий номер калькуляції і дата її затвердження	№ 29 « 02» лютого 2007 р.		
		Норма, кг	Ціна, грн	Сума, грн
1	Буряк	8,75	0,92	8,05
2	Морква	3,75	1,80	6,75
3	Цибуля ріпчаста	0,95	3,00	2,85
4	Олія	0,13	5,00	0,65

5	Томатне пюре	0,63	7,00	4,41
Облікова вартість набору продуктів на 10кг				22,71
Націнка (120% облікової вартості)				27,25
Загальна вартість набору продуктів на 10 кг				49,96
Ціна продажу однієї страви, 100г				0,50
Вихід у готовому вигляді однієї страви, г				100
Завідувач виробництва				
Калькуляцію склав				
Затверджую: Керівник закладу (підприємства)				

Визначена таким чином відпускна вартість страви (виробу) зберігається до зміни сировинного набору або зміни вартості продуктів (сировини). При настанні таких змін визначають нову ціну страви (кулінарного виробу і т. ін.). Розрахунок нової ціни здійснюють у тій же калькуляційній картці, використовуючи для цього вільні колонки (з позначенням дати кожного такого розрахунку). Нова ціна затверджується підписами тих же посадових осіб (бухгалтер-калькулятор, зав. виробництва, керівник підприємства).

Подібні калькуляційні картки складають не лише на продукцію власного виробництва, а й на куповані товари, що реалізуються підприємством громадського харчування (цукерки, печиво, кондитерські вироби, фрукти, соки тощо). При цьому враховують, що продаж купованих товарів може здійснюватися або на вагу, або поштучно. Відповідно має бути розрахована і відпускна ціна.

Завдання 26

Скласти Акт реалізації страв по кафе "Олеся".

Умова завдання

На 1 березня по закінченні зміни повар Павлюченко Л.Б., буфетниця Бойко В.П. в присутності завідувача їдальні Єременко К.Н. підраховали чеки з реалізованих страв та склали Акт реалізації страв № 81 від 01.03.

Назва страви	Продажна ціна, грн.	Кількість страв	Вартість, грн.
Суп рибний	Див. кальк. карт. № 20	250	
Котлети з яловичини	Див. кальк. карт. № 21	100	
Кури відварені з гарніром	4,90	100	

Чай з цукром	0,70	150	
Компот з яблук	1,10	100	
Пироги з сиром	0,90	150	
Усього			

Методичні вказівки щодо виконання завдання 26

Вартість реалізованих (відпущених) страв необхідно визначити як добуток продажної ціни однієї страви та відповідної кількості реалізованих (відпущених) страв.

Завдання 27

Скласти звіт № 7 по кухні кафе "Олеся" з 01.03 по 05.03.

Умова завдання

Завідувач кафе – Єременко К.Н.

Залишок на 01.03 товарів – 1700,00 грн, тари – 20,00 грн.

При складанні звіту слід включити до нього документи складені на практичному занятті 5 (завдання 19, 20), а також такі операції без складання документів:

- 1) 01.03 надійшли за видатковою накладною № 40 макаронні вироби від АТ "Україна" на суму 550,00 грн. без ПДВ, торгова націнка - 10 %, націнка ПРГ - 60 %;
- 2) 01.03 за накладною № 189 одержано товари від м'ясокомбінату на суму 1100,00 грн. без ПДВ, торгова націнка -15%, ПРГ – 60%;
- 3) 02.03 за накладною № 48 надійшла картопля від кооп заготпрому на суму за відпускними цінами 125,00 грн націнка ПРГ – 55,00 грн;
- 4) за забірним листом № 84 від 02.03 відпущено продуктів у буфет на суму 150,00 грн;
- 5) 03.03 за забірним листом № 85 відпущено буфету продуктів на суму 175 грн;
- 6) за 02.03 складено акт реалізації страв № 82 на суму 900,00 грн;
- 7) 05.03 за накладною № 69 одержано товари від ПП "Яна" на суму 420.00 грн без ПДВ, торгова націнка – 10 %, націнка ПРГ – 60 %;

- 8) відпущено обідів своїм працівникам згідно з відомістю № 3 від 05.03 на суму 80,00 грн, у т. ч. націнка ПРГ – 60 %;
- 9) 05.03 складено акт реалізації страв № 83 на суму 1540,00 грн;
- 10) 05.03 за накладною № 52 повернуто тару ПП "Яна" на суму 20,00 грн;
- 11) згідно зі звітом про використання коштів, наданих на відрядження або підзвіт № 23 від 05.03, поваром Павлюченко Л.Б. закуплено зелень на суму 25,00 грн, націнка ПРГ - 60 %.

Завдання на самостійне опрацювання.

Завдання 28

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції складу (комори) підприємства ресторанного господарства на підставі даних таблиці 16.

Таблиця 16

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1	Від торговельної бази споживчого товариства надійшли товари та продукти:	
	– вартість за купівельними цінами (без ПДВ)	2100
	– ПДВ	?
	– вартість тари за цінами надходження	35
	– витрати на перевезення (без ПДВ)	60
	– ПДВ	?
	Разом до сплати	?
	Товари продукти і тара, одержані повністю та оприбутковані за цінами продажу	4393
Торгова націнка	?	
2	Від роздрібного торговельного підприємства (на загальному балансі) прийнято:	
	- товари за роздрібними цінами	2330
	- тару за цінами надходження	40
	Разом	?
	Товари, одержані повністю та оприбутковані за цінами продажу	2612
	Торгова націнка	?
3	Відпущено продукти на кухню згідно з планом-меню	5480
4	Відпущено товари до буфету	1350
5	Від кухні повернено молочні продукти за цінами продажу	290

Завдання 29

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції надходження та вибуття продуктів кухні підприємства ресторанного господарства на підставі даних таблиці 17.

Таблиця 17.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1	Від комори одержано продукти згідно з планом-меню	5480
2	Від заготівельного підприємства надійшли:	
	– продукти	1500
	– ПДВ	?
	Разом до сплати	?
	Вартість продуктів за цінами продажу	3200
	Торгова націнка	?
3	Відпущено до буфету страви	340
4	Акт реалізації страв кухні:	
	– через обідній зал	7020
	– за абонементами	?
	– вартість за цінами продажу-970	?
	– знижка	60
5	Відомість відпускання харчування своїм працівникам	
	– вартість харчування за цінами продажу	110
	– вартість харчування за визначеними пільговими цінами	80
	– різниця	?

Завдання 30

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції надходження та вибуття товарів буфетів підприємства ресторанного господарства на підставі даних таблиці 18.

Таблиця 18.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1	Від пекарні (на загальному балансі) надійшли хлібобулочні вироби:	
	– за відпускними цінами	1380
	– за цінами продажу ресторанного господарства	2070
	Торгова націнка	?
2	Одержано з комори товарів	1350
	Від кухні надійшли страви	340
3	Від різних постачальників надійшли товари:	
	– вартість за відпускними цінами	3100
	– ПДВ	?
	– витрати на перевезення	120
	– ПДВ	?

	– вартість тари	90
	Разом до сплати	?
4	Товари, оприбутковані за цінами продажу ресторанного господарства	5500
	Торгова націнка	?
5	Виторг за реалізовані споживачам товари здано до каси підприємства	14 140
	Списано собівартість реалізованих товарів	14 140

Завдання 31

Відобразіть господарські операції в бухгалтерському обліку.

Умова завдання

При інвентаризації на підприємстві ресторанного господарства виявлено:

- 1) надлишки продуктів у коморі, що не були оприбутковані, в оцінці за цінами продажу на суму 480 грн. у тому числі сума торгової націнки (30 %), визначена розрахунковим шляхом, – ?;
- 2) нестачу продуктів у межах норм природних втрат в оцінці за цінами продажу на суму 160 грн, у тому числі сума торгової націнки (30 %) – ?;
- 3) нестачу продуктів понад норми природних втрат у сумі 210 грн, у тому числі сума торгової націнки (25 %) – ?. Винну особу не встановлено.

ОБЛІК У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

***Мета практичних занять:** ознайомитися з особливостями організації обліку в сільськогосподарських підприємствах та порядком визначення собівартості продукції сільськогосподарського виробництва та її відображення в обліку.*

Усне опитування з питань:

1. Особливості сільськогосподарського виробництва та їхній вплив на організацію бухгалтерського обліку
2. Облік формування власного капіталу в сільськогосподарських виробництвах різних організаційно-правових форм

3. Особливості оподаткування фіксованим сільськогосподарським податком та його обліку
4. Характеристика витрат за об'єктами і статтями
5. Облік витрат на виробництво продукції (робіт, послуг)
6. Визначення собівартості продукції сільськогосподарського виробництва та її облік на рахунках бухгалтерського обліку
7. Облік витрат на формування основного стада

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 32

Необхідно визначити собівартість 1 ц стандартної та нестандартної картоплі.

Умова завдання

Витрати на вирощування картоплі за звітний рік становлять 38050 грн., отримано від урожаю стандартної картоплі 530 ц, нестандартної, що відправлена на ферму великої рогатої худоби – 75 ц (0,3 кормових одиниць), стебел для силосування – 401 ц в оцінці розрахунково-нормативними витратами на їх заготівлю на суму 1203 грн. Середня собівартість кормових буряків, вирощених у господарстві, складає 4096 грн. за ц, а їх поживність – 0,12 кормових одиниць.

ЗРАЗОК ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ

Витрати на вирощування картоплі становили 21200 грн. Одержано 1000 ц картоплі стандартної і 200 ц картоплі, яка згодована худобі. Фактична собівартість 1 ц кормових одиниць у кормових буряках 20 грн. Згодована тваринам картопля містить 60 ц кормових одиниць ($200 \text{ ц картоплі} \times 0,3 = 60 \text{ ц кормових одиниць}$). Оцінюємо згодовану картоплю за собівартістю кормових одиниць – 1200 грн. ($60 \text{ ц} \times 20 \text{ грн.} = 1200 \text{ грн.}$). Відноситься витрат на стандартну картоплю 20000 грн. ($21200 \text{ грн.} - 1200 \text{ грн.} = 20000$

грн.). Звідси собівартість 1 ц картоплі стандартної 20 грн. (20000 грн. : 1000 ц = 20 грн.).

Завдання 33

Необхідно визначити собівартість окремих видів продукції овочівництва відкритого ґрунту та фінансовий результат від реалізації всього зібраного врожаю.

Умова завдання

Витрати на вирощування овочів становлять 15000 грн., від урожаю отримано 600 ц овочів, з них огірків – 150 ц, помідорів – 200 ц, капусти – 250 ц. Середня реалізаційна ціна 1 ц огірків становить 50 грн., помідорів – 70 грн., капусти – 20 грн.

Завдання 34

Необхідно визначити собівартість повноцінного зерна та зерновідходів.

Умова завдання

На сільськогосподарському підприємстві було зібрано 2500 ц повноцінного зерна озимої пшениці, 80 ц зерно-відходів з вмістом у них 40 % зерна, 2500 ц соломи. Витрати на вирощування культури склали 45960 грн. За нормативами витрати на збирання, транспортування й скиртування соломи дорівнюють 3870 грн.

Завдання 35

Необхідно визначити собівартість 1 ц наступних видів озимого ячменя: елітного зерна, зерна першої репродукції, зерна другої репродукції та обчислити фінансовий результат від реалізації всього врожаю ячменя.

Умова завдання

Витрати на вирощування зерна озимого ячменя на насіння склали 45200 грн. Від урожаю було отримано 180 ц елітного зерна озимого ячменя, реалізаційна ціна якого становить 66 грн. за 1 ц, 260 ц зерна першої репродукції, реалізаційна ціна на яке становить 53 грн. за 1 ц, та 345 ц зерна

другої репродукції, ціна реалізації якого складає 41 грн. за 1 ц. Крім того, отримано 690 ц соломи, нормативно-розрахункові витрати на заготівлю якої склали 6570 грн.

ЗРАЗОК ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Витрати па вирощування пшениці озимої становили 573553 грн., від урожаю одержано солону 25000 ц, яку оцінено по 2 грн. за 1 ц, і зерно 20000 ц. Звідси фактична собівартість 1 ц зерна буде 26,18 грн. $[(573553-50000) : 20000 = 26,18]$.

Таблиця 19

Калькуляція собівартості зерна

Продукція	Валовий збір, ц	Вміст повноцінного зерна (коефіцієнт)	Умовна продукція, ц	Відноситься витрат, грн	Собівартість 1 ц продукції, грн.
Зерно	10000	1,0	10000	300000	30
Зерновідходи	500	0,4	200	6000	12
Разом	X	X	10200	306000	X

Завдання 36

Необхідно розрахувати собівартість 1 ц молока і голови приплоду.

Умова завдання

Витрати на утримання основного молочного стада корів становлять 635000 грн., корови утримувались 137495 кормоднів. За звітний період одержано: молока- 7591ц, приплоду- 303 гол., гною-350 тон на суму 3500 грн.

Завдання 37

Необхідно розрахувати собівартість продукції свинарства.

Умова завдання

Затрати на утримання основного стада свиней за звітний рік склали 103780 грн., вартість побічної продукції-4200 грн. Дані про наявність і рух поголів'я наведені у таблиці 20.

Калькуляція собівартості живої маси поросят до 2-місячного віку

№ пор.	Показники	Кількість, голів	Жива маса, ц	Сума, грн.
1	Залишок поросят під свиноматками на початок року	180	5	2300
2	Приплід	3100	16	-
3	Приріст		185	95475
4	Разом надійшло з урахуваннями залишку на початок року	3200	206	97775
5	Переведено до старшої групи (основне стадо)	3140	202	96344
6	Падіж	30	1	-
7 8	Залишок поросят під свиноматками на кінець року	?	?	?
	Разом вибуло з урахуванням залишку на кінець року	?	?	?
9	Собівартість 1 ц живої маси		-	?
10	Собівартість 1 голови відлучених поросят			?

Завдання 38

Необхідно розрахувати собівартість 1 ц живої маси і собівартість 1 теляти у віці 8 місяців; скласти комплекс кореспонденцій з обліку руху та наявності великої рогатої худоби м'ясного напрямку.

Умова завдання

Витрати на утримання основного стада м'ясного напрямку на рік склали 281450 грн., отримано 80 ц молока за реалізаційною ціною на суму 6400 грн., витрати, віднесені на гній, склали 8350 грн., дані про наявність і рух поголів'я наведені у таблиці 21.

Калькуляція собівартості 1 ц живої маси і собівартості 1 теляти у віці до 8 місяців

№ пор.	Показники	Кількість, голів	Жива маса, ц	Сума, грн.
1	Залишок телят під матками на початок року	98	74	17930

2	Надійшло протягом року:			
	– приплід;	330	98	35770
	– приріст живої маси; – інші надходження	15	670 20	244550 7600
3	Собівартість 1 ц живої маси	-	-	?
4	Вибула протягом року;			
	– переведено до основного стада;	247	615	?
	– реалізовано; – падіж	43 3	82 4	? ?
5	Залишок телят під матками на кінець року	?	?	?

ЗРАЗОК ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Загальна сума витрат - на утримання основного молочного стада 810600 грн.; за рік враховано 270200 кормо-днів, одержано 1200 ц молока і 836 голів приплоду; вартість побічної продукції (гній) 80000 грн. Проводимо розрахунок:

810600 грн. : 270200 кормо-днів = 3 грн. (собівартість 1 кормо-дня);

3 грн. x 60 = 180 грн. (собівартість однієї голови приплоду);

180 грн. x 836 голів = 150480 грн. (собівартість всього одержаного приплоду);

810600 грн. - 150480 грн. - 80000 грн. = 580120 грн. (сума витрат, що відносять на молоко);

580120 грн. : 12000 ц = 48,34 грн. (собівартість 1 центнера молока). Суми корективу записують у виробничий звіт по тваринництву, закриваючи відповідні аналітичні рахунки та в журнали-ордери згідно кореспонденції рахунків.

По вирощуванню та відгодівлі тварин визначають собівартість 1 центнера приросту живої маси та 1 ц живої маси поголів'я худоби.

Собівартість 1 центнера приросту живої маси розраховують діленням загальної суми витрат на утримання поголів'я відповідної групи (без вартості побічної продукції) на кількість центнерів приросту живої маси. її розмір визначають за формулою:

$$П_{\text{м}} = M_{\text{к}} + M_{\text{в}} - M_{\text{м}} - M_{\text{п}},$$

де P_M - приріст живої маси;

M_K – маса поголів'я на кінець року;

M_B – маса поголів'я, яке вибуло за рік;

M_M – маса поголів'я, яке надійшло за рік;

M_P – маса поголів'я, яке було на початок року.

Отже, щоб знати приріст живої маси, потрібно зважити поголів'я на кінець періоду, додати масу поголів'я, що вибуло за період, відняти масу поголів'я, що надійшло, та того, що було на початок періоду. В масу тварин по надходженню включають масу одержаного приплоду.

Приріст живої маси є продукцією звітного періоду (року), а тому його собівартість теж складається із витрат відповідного періоду (року). Але рух поголів'я не обмежується лише одним роком. Це безперервний процес.

Приклад розрахунку 1 ц приросту живої маси і 1 ц живої маси наведено в таблиці 22.

Таблиця 22

Калькуляція собівартості продукції вирощування та відгодівлі тварин
великої рогатої худоби

Наявність та рух поголів'я	Голів	Маса, ц	Сума, грн	Коректив, грн	Фактична собівартість, грн
Залишок на початок року	1480	1560	156000	-	156000
Надійшло:					
приплід від корів	836	251	50160	100320	150480
куплено	30	88	13200	-	13200
приріст	X	3331	333100	560944	894044
з основного стада	26	114	11400	-	11400
Разом надійшло	892	3784	407860	661264	1069124
Разом надійшло із залишком на початок року	2372	5344	563860	661264	1225124
Вибуло:					
продано	632	1636	163600	211044	374644
переведено в основне стадо	97	382	38200	49278	87478
Разом вибуло	729	2018	201800	260322	462122
Залишок на кінець року	1643	3326	362060	400942	763002
Разом вибуло із залишком на кінець року	2372	5344	563860	661264	1225124

З наведених даних видно, що на вирощування та відгодівлю надійшло поголів'я від приплоду 836 голів, куплено 30 голів, переведено з основного стада на відгодівлю 26 голів. Приплід оцінюють відповідно проведеної калькуляції по основному молочному стаду корів, а куплених тварин – по ціні покупки. За рік одержано 3331 центнерів приросту живої маси ($3326 \text{ ц} + 2018 \text{ ц} - 114 \text{ ц} - 251 \text{ ц} - 88 \text{ ц} - 1560 \text{ ц} = 3331 \text{ ц}$). Собівартість приросту живої маси визначають сумою витрат поточного року на утримання поголів'я за мінусом вартості побічної продукції (гній). Якщо витрати на утримання поголів'я (без вартості гною) становили 894044 грн., то собівартість 1 центнера приросту живої маси буде 268,40 грн. ($894044 \text{ грн.} : 3331 \text{ ц} = 268,40 \text{ грн.}$). Планова собівартість 1 ц приросту становила 100 грн. А всього приросту 333100 грн. ($3331 \text{ ц} \times 100 \text{ грн.} = 333100 \text{ грн.}$). Отже, коректив на доведення планової собівартості приросту до фактичної буде 560944 грн. ($894044 \text{ грн.} - 333100 \text{ грн.} = 560944 \text{ грн.}$). На цю суму корективу роблять запис по дебету рахунку 21 "Поточні біологічні активи" і по кредиту рахунку 23 "Виробництво".

Жива маса в даному прикладі становить 5344 ц ($3326 \text{ ц} + 382 \text{ ц} + 1636 \text{ ц} = 5344 \text{ ц}$; або $1560 \text{ ц} + 251 \text{ ц} + 88 \text{ ц} + 3331 \text{ ц} - 114 \text{ ц} = 5344 \text{ ц}$). Вар-тість живої маси – 1225124 грн. ($156000 \text{ грн.} + 150480 \text{ грн.} + 13200 \text{ грн.} + 894044 \text{ грн.} + 11400 \text{ грн.} = 1225124 \text{ грн.}$). Звідси собівартість 1 ц живої маси – 229,25 грн. ($1225124 \text{ грн.} : 5344 \text{ ц} = 229,25 \text{ грн.}$). По цій собівартості оцінюють поголів'я, яке продане, переведене в основне стадо, забите та залишилося на кінець року. Коректив визначають як різницю між фактичною і плановою собівартістю по поголів'ю, що вибуло. На суму корективу кредитують рахунок 21 "Поточні біологічні активи" і дебетують рахунки 90 "Собівартість реалізації". 15 "Капітальні інвестиції" та інші залежно від каналів вибуття поголів'я тварин.

Завдання 39

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з формування основного стада на підставі даних таблиці 23.

Таблиця 23

Господарські операції фермерського господарства з формування
основного стада.

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1	Придбано дорослих тварин у постачальників для формування основного стада: – на купівельну вартість без ПДВ	5000,00
	– на суму ПДВ	?
2	Відображено послуги власного автотранспорту з перевезення тварин, куплених для формування основного стада	300,00
3	Нарахована оплата праці (з нарахуваннями) за доставку тварин, куплених для поповнення основного стада	500,00
4	Відображено витрати на відрядження працівників, пов'язані з придбанням тварин для основного стада	150,00
5	Переведено в основне стадо молодняк тварин, вирощений у власному господарстві	1000,00
6	Оприбутковано у складі основного стада тварин, куплених зі сторони та вирощених у власному господарстві	?

Методичні вказівки щодо виконання завдань

Витрати на формування основного стада і вирощування багаторічних насаджень становлять особливу групу капітальних вкладень сільськогосподарських підприємств. Формування основного стада може здійснюватися як за рахунок придбання продуктивної і робочої худоби, так і за рахунок переведення в основне стадо молодняка тварин, вирощеного у своєму господарстві. Оцінюють таких тварин за вартістю придбання відповідно до вимог П(С)БО 7.

Облік витрат на формування основного стада ведуть на субрахунку 155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів» синтетичного рахунка 15 «Капітальні інвестиції», застосовуючи такі бухгалтерські проведення.

Дорослих продуктивних тварин основного стада обліковують на субрахунку 163 (164) «Довгострокові біологічні активи тваринництва, які

оцінені за справедливою (первісною) вартістю» синтетичного рахунка 16 «Довгострокові біологічні активи». Ті ж дорослі тварини, які не призначені для використання у сільськогосподарському виробництві, обліковуються на субрахунку 107 «Тварини» синтетичного рахунка 10 «Основні засоби».

Завдання на самостійне опрацювання.

Завдання 40

Провести калькулювання собівартості 1 ц зерна на підставі даних таблиці 24.

Таблиця 24

Калькуляція собівартості зерна

Варіант	Витрати на вирощування культури, грн	Одержано від урожаю, ц		Вартість побічної продукції (соломи), грн
		повноцінне зерно	зерновідходи із вмістом зерна 40%	
1	54000	1000	100	2000
2	67380	1200	200	2100
3	81240	1400	300	2200
4	95580	1600	400	2300
5	110400	1800	500	2400
6	125700	2000	600	2500
7	141480	2200	700	2600
8	157740	2400	800	2700
9	174480	2600	900	2800
10	201700	2800	1000	2900

Завдання 41

Провести калькулювання собівартості продукції основного молочного стада на підставі даних таблиці 25.

Таблиця 25

Калькуляція собівартості продукції основного молочного стада

Варіант	Кількість кормо-днів по коровах	Витрат на утримання корів, грн	Одержано від виробництва, ц	
			молоко, ц	телята, голів
1	30000	240000	5000	100
2	35000	245000	5200	110
3	40000	320000	5300	130
4	45000	360000	5400	140
5	50000	450000	5600	150
6	55000	500000	5700	160

7	60000	480000	5600	165
8	65000	520000	5800	170
9	70000	540000	5900	180
10	75000	600000	6000	180

МОДУЛЬ 2

ОБЛІК ДІЯЛЬНОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

***Мета практичних занять:** Ознайомитися з особливостями обліку рухомого складу, запасів, обліку доходів, витрат та порядком формування фінансових результатів автотранспортних підприємств.*

Усне опитування з питань:

1. Галузеві особливості автотранспорту та їх вплив на організацію обліку.
2. Облік придбання та списання (вибуття) автотранспортних засобів.
3. Документальне оформлення вантажних автомобільних перевезень.
4. Облік запасних частин, автомобільних шин, паливно-мастильних матеріалів.
5. Документальне оформлення і облік доходів від пасажирських перевезень.
6. Облік витрат на обов'язкове страхування, пов'язане з експлуатацією автомобілів.
7. Облік витрат на проведення технічних оглядів автомобілів.
8. Зведений облік витрат і калькулювання собівартості автомобільних перевезень.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 42

Визначити первісну вартість "КАМАЗу", відобразити операції в бухгалтерському обліку.

Умова завдання

Підприємство обмінює 1 автомобіль "Форд", справедлива вартість якого 160 тис. грн., залишкова вартість 135 тис. грн., первісна – 150 тис. грн., на 1 автомобіль "КАМАЗ" ринковою вартістю 170 тис. грн. Додатково підприємство сплачує власнику "КАМАЗу" 10 тис. грн.

Завдання 43

Відобразити операції в бухгалтерському обліку.

Умова завдання

Підприємство реалізувало автомобіль Мерседес за 170 тис. грн. з ПДВ. Первісна вартість автомобіля 300 тис. грн., знос – 120 тис. грн.

Завдання 44

Оприбуткувати автомобіль, розрахувати суму амортизації за період експлуатації на підприємстві, списати його з обліку.

Умова завдання

Підприємство 01.01. 2000 р. отримало безкоштовно вантажний автомобіль первісною вартістю 30 тис. грн., знос – 20 тис. грн. На підприємстві для автомобілів застосовується прямолінійний метод нарахування амортизації, виходячи із 10-ти річного строку корисного використання. 30.03.2002 р. автомобіль списано і оприбутковано металобрухт на суму 250 грн.

Завдання 45

Зробити необхідні довідки-розрахунки та бухгалтерські проводки.

Умова завдання

На підприємстві вкрадено стартер з легкового автомобіля, вартість якого 360 грн. з ПДВ. Амортизація на автомобілі нараховується прямолінійним способом, виходячи із строку служби 7 років. З дати придбання автомобіля пройшло 25 місяців, податкова амортизація

нараховувалась 8 кварталів. Страхова організація відшкодувала підприємству збитки у сумі 200 грн.ї

Методичні вказівки щодо виконання завдання

Залишкову вартість 03 можна визначити за формулою дисконтування.

$$В_{зал} = В_{бал} * \left(1 - \frac{На}{100} \right)^K$$

де $В_{зал}$ – залишкова вартість на кінець розрахункового періоду;

$В_{бал}$ – балансова вартість на початок розрахункового періоду;

$На$ – податкова квартальна норма амортизації;

K – кількість періодів нарахування.

Завдання 46

Зробити необхідні довідки-розрахунки та бухгалтерські проводки.

Умова завдання

На бортовий автомобіль ГАЗ 3302 "Газель" базова норма витрачання палива на 100 км 16,4 л. Вартість 1 т бензину А-92 – 1800 грн. з ПДВ, густина бензину згідно паспорта 0,71. Пройдено автомобілем за місяць 450 км і витрачено бензину 74,7 л.

Завдання 47

Зробити необхідні довідки-розрахунки та бухгалтерські проводки.

Умова завдання

На бортовий автомобіль ГАЗ 3302 "Газель" базова норма витрачання палива на 100 км 16,4 л. навішене обладнання вагою 300 кг. Вартість 1 т бензину А-92 - 1800 грн. з ПДВ, густина бензину згідно паспорта 0,71. Пройдено автомобілем за місяць 450 км і витрачено бензину 74,7 л. На кожному тону понад норму встановлена додаткова норма витрат на 100 км 2 л бензину.

Методичні вказівки щодо виконання завдань 46,47

Базова формула для розрахунку нормативних витрат палива така:

$$Q_n = 0,01 \cdot H_s \cdot S,$$

де Q_n - нормативна витрата палива, літри (м куб.);

H_s - базова лінійна норма витрати палива, л/100 км (м куб./ 100 км),

S - пробіг автомобіля, км.

Завдання 48

Визначити фактичну нестачу спирту та відшкодувати з винного, зробити необхідні довідки-розрахунки та бухгалтерські проводки.

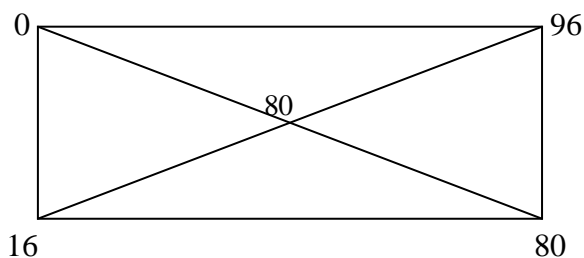
Умова завдання

При інвентаризації спирту було виявлено його наявність фактична 40 л, по даним бухгалтерського обліку – 40 л. Вміст спирту при інвентаризації 80 градусів, норма 96 градусів. Спирт можна використовувати за призначенням. Ціна покупки без ПДВ складала 28 грн. за 1 л 100 процентного спирту.

Методичні вказівки щодо виконання завдання

Для визначення нестачі спирту скористаємось методом "конверту" (хреста).

Малюємо конверт. У верхньому правому куту проставляємо вміст спирту у воді – 0°, а у правому у спирті-ректифікаті – 96°. У центрі конверту проставляємо фактичний вміст спирту, що визначений при інвентаризації – 80°. Далі віднімаємо цифри по діагоналі і записуємо у правому та лівому кутах конверту, які становлять відповідно 16 та 80.

Цифри 16 та 80 - це співвідношення у розчині води та спирту.

Перераховуємо наявність спирту з розрахунку на спирт-ректифікат.

$$40 * 80$$

Фактична наявність спирту =-----= 33,333 л

$$16 + 80$$

Таким чином нестача спирту становить $40 - 33,333 = 6,667$ л.

Визначаємо суму відшкодування відповідно до Постанови КМУ № 116 від 22.01.96 р. за формулою

$$P_3 = [(Bв - A) * I_{inf} + ПДВ + Aзб] * K.$$

Щодо спирту $K = 3$.

$$P_3 = [(28 * 6,667 - 0) + 37,34 + 0] * 3 = 672,06 \text{ грн.}$$

Завдання 49.

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з руху квитків та отримання доходу від їх реалізації на підставі даних таблиці 26.

Таблиця 26

Господарські операції підприємства з руху квитків та отримання доходу від їх реалізації

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Оплачено рахунок постачальника за бланки пасажирських квитків	600
2	Відображено податковий кредит з ПДВ у сумі передоплати	100
3	Одержано квитки на склад підприємства: - купівельна вартість без ПДВ - сума податкового кредиту з ПДВ - номінальна вартість (у забалансовому обліку)	500 100 10000
4	Видано квитки зі складу у квиткову касу для підготовки до реалізації: — за купівельною вартістю - за номінальною вартістю (у забалансовому обліку)	500 10000
5	Видані квитки підзвіт водіям (кондукторам) для реалізації (у забалансовому обліку)	10000
6	До каси підприємства надійшла виручка від реалізації квитків (за надані послуги з перевезення пасажирів)	8372
7	Відображено суму страхового збору, утриманого з пасажирів на користь страховика	140
8	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ у вартості реалізованих квитків	1372
9	Відображено дохід за послуги, надані страховику	14
10	Списано собівартість реалізованих квитків з підзвіту осіб, відповідальних за їх реалізацію	837:
11	Повернено в касу підприємства залишок нереалізованих квитків: - придатних для реалізації - пошкоджених (таких, що підлягають знищенню)	1600 28

12	Списано квитки за актом про знищення	28
13	Здано у банк виторг від реалізації квитків	8372
14	Перераховано страховику суму страхового збору (за мінусом вартості наданої агентської послуги)	126

Завдання 50

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції автотранспортного підприємства, визначити собівартість автоперевезень.

Умова завдання

- 1) списано паливно-мастильні матеріали на роботу авторанспорту – 110 000 грн;
- 2) списано запасні частини – 12 700 грн;
- 3) нараховано заробітну плату водіям – 7100 грн;
- 4) нараховано відрахування на соціальне забезпечення водіям – ?;
- 5) нараховано амортизацію:
  - а) автомобілів – 1300 грн,
  - б) гаражу – 780 грн;
- 6) списано суму витрат на відрядження водіїв – 470 грн;
- 7) видано спецодяг водіям – 350 грн;
- 8) нараховано кредиторам за комунальні послуги з утримання гаража – 420 грн;
- 9) списано частку витрат зі страхування автомобілів – 250 грн;
- 10) списано загальновиробничі витрати – ?;
- 11) списано собівартість наданих послуг – ?.

Завдання на самостійне опрацювання.

Завдання 51

Сформулювати зміст господарських операцій та вказати первинні документи на підставі наведеної кореспонденції рахунків.

<i>I варіант</i>				<i>II варіант</i>			
1.	Д-т	08	К-т –	1.	Д-т	–	К-т 08
2.	Д-т	703	К-т 64	2.	Д-т	703	К-т 791
3.	Д-т	209	К-т 63	3.	Д-т	92	К-т 209

4.	Д-т	36	К-т	703	4.	Д-т	311	К-т	301
5.	Д-т	91	К-т	209	5.	Д-т	23	К-т	13
6.	Д-т	12	К-т	31	6.	Д-т	311	К-т	361
7.	Д-т	36	К-т	685	7.	Д-т	791	К-т	94
8.	Д-т	79	К-т	92	8.	Д-т	311	К-т	48
9.	Д-т	30	К-т	703	9.	Д-т	30	К-т	685
10.	Д-т	70	К-т	79	10.	Д-т	36	К-т	372

Завдання 52

Пов'язати наведені терміни з їх змістом. Для цього проставити ліворуч від номеру терміну відповідну літеру.

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
(1) Власні основні засоби	А. Засоби праці, які безпосередньо беруть участь в процесі матеріального виробництва і забезпечують необхідні для здійснення транспортного процесу матеріальні умови
(2) Основні виробничі засоби	Б. Систематичний розподіл вартості необоротних активів, в тому числі і вартості автомобілів, які амортизуються, протягом строку їх корисного використання (експлуатації),
(3) Основні невиробничі засоби	В. Засоби, що належать даному підприємству і використовуються ним для виробничих та інших потреб, можуть бути передані в оренду іншим підприємствам
(4) Інвентарний об'єкт	Г. Очікуваний період часу, протягом якого основні засоби будуть використовуватись підприємством, або за їх допомогою буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг)
(5) Амортизація	Д. Окремий об'єкт зі всіма належними йому пристосуваннями і приладдям
(6) Строк корисного використання (експлуатації) автомобілів	Е. Комплекс операцій з відновлення справності або працездатності виробів, відновлення ресурсів виробів або їх складових частин
(7) Технічне обслуговування	Є. Засоби, що безпосередньо не беруть участі в процесі виробництва; до них відносяться будинки культури, житлові будинки, гуртожитки, які використовуються в житловому, комунальному і культурному обслуговуванні працівників автотранспортного підприємства
(8) Ремонт	Ж. Комплекс операцій з підтримання працездатності або справності транспортного засобу в період його використання за призначенням, збереження та транспортування

Завдання 53

Пов'язати наведені терміни з їх змістом. Для цього проставити ліворуч від номеру терміну відповідну літеру.

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
(1) Товарно-транспортна документація	А. Комплекс функцій, здійснення яких дозволяє забезпечити безперервний процес перевезення на автомобільному транспорті
(2) Подорожній лист	Б. Економічно однорідний вид витрат на виробництво, який прийнятий при складанні відповідних кошторисів витрат
(3) Товарно-транспортна накладна типової форми № 1	В. Витрати, що не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом
(4) Виробничий процес	Г. Витрати, величина яких знаходиться в прямій залежності від пробігу автомобілів
(5) Елемент витрат	Д. Виготовлення окремих видів індивідуальним замовленням продукції
(6) Прямі витрати	Е. Комплект первинних документів, на підставі яких здійснюється облік, приймання, передача, перевезення, здача вантажів і взаємні розрахунки між учасниками транспортного процесу
(7) Непрямі витрати	Є. Виготовлення серії однотипної продукції, що періодично повторюється
(8) Змінні витрати	Ж. Безперервне виробництво однорідної продукції
(9) Постійні витрати	З. Первинний документ, який є підставою для списання товарно-матеріальних цінностей у вантажовідправника і оприбуткування їх у вантажоодержувача при перевезенні вантажів у межах України, а також для їх складського, оперативного і бухгалтерського обліку
(10) Індивідуальне виробництво	И. Система прийомів, що використовуються при обчисленні собівартості одиниці продукції
(11) Серійне виробництво	І. Визнання доходів в момент їх отримання і витрат в момент їх виникнення
(12) Масове виробництво	Ї. Витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкту витрат економічно доцільним шляхом

Завдання 54

Скласти бухгалтерські проводки, вказати первинні документи та визначити необхідні суми.

Умова завдання

На АТП "Швидкість" прийнято рішення списати з балансу вантажний автомобіль після аварії, непридатний для подальшого використання з причини неможливості відновлення. При цьому первісна вартість автомобіля складає 23000 грн., нарахований знос – 45 % від первісної вартості об'єкту.

За ліквідацію автомобіля нараховано заробітну плату робітникам в сумі 130 грн. та проведено відрахування на соціальні заходи згідно з чинним законодавством. В ході розбору автомобіля оприбутковано запасні частини на суму - 500 грн. та металобрухт - 70 грн.

Органами ДАІ складено акт про дорожньо-транспортний випадок, копію якого відправлено АТП "Швидкість".

За рішенням суду передбачена часткова компенсація вартості автомобіля винними особами (1345 грн.).

Завдання 55

Скласти бухгалтерські проводки, вказати первинні документи та визначити необхідні суми.

Умова завдання

Автомобіль фірми "Хорд" був змитий з дороги в міжгір'я і понівечений селевим потоком. Його первісна вартість - 16900 грн., знос на момент аварії - 14200 грн. За вивіз автомобіля на звалище АТП-11108 сплачено 1121 грн.

ОБЛІК У ГОТЕЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

***Мета практичних занять:** Ознайомитися з особливостями організації обліку в готельному господарстві, порядком відображення в обліку доходів, витрат та визначення фінансового результату в готелях.*

Усне опитування з питань:

1. Охарактеризуйте особливості ведення готельного бізнесу та організації обліку готельних послуг.
2. Перелічіть документи, якими оформлюють надання готельних послуг, та охарактеризуйте порядок їх використання.

3. Наведіть субрахунки та статті витрат, рекомендовані для використання в обліку підприємств готельного бізнесу.

4. Наведіть основні господарські операції з обліку витрат і доходів у підприємствах готельного бізнесу та відповідну кореспонденцію рахунків.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 56

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції готелю.

Умова завдання

Готелем «Міраж» отримано від гостя при поселенні передоплату за основні готельні послуги, а саме: проживання в готелі протягом трьох діб та харчування в ресторані у сумі 1500 грн. (у тому числі ПДВ – 250 грн.). При цьому до вартості основних послуг готелю включено:

вартість проживання – 1350 грн. (у тому числі ПДВ – 225 грн.);

вартість одноразового харчування (сніданок) – 150 грн. (у тому числі ПДВ – 25 грн.).

Крім того, у період проживання гість скористався додатковою послугою з прання одягу, вартість якої становить 60 грн. (у тому числі ПДВ – 10 грн.). При від'їзді гостя з готелю з ним проведено остаточний розрахунок.

Методичні вказівки щодо виконання завдання

Загальні правила формування в обліку інформації про доходи встановлено ПБО 15, згідно з п. 10 якого дохід, пов'язаний з наданням послуг, визнається виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу, якщо може бути достовірно оцінено результат цієї операції.

Доходи від реалізації готелем послуг в основному складаються з доходів від: здавання номерів; реалізації послуг громадського харчування магазинами, які розташовано на території готелю та належать йому;

підрозділів побутового обслуговування (прання, прасування, хімчистка тощо); пасажирських перевезень; екскурсійної діяльності; інших послуг (телекомунікаційних, за користування телефоном тощо).

Для узагальнення інформації про дохід, одержаний від надання готельних послуг, використовують субрахунок 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», до якого для обліку основних та додаткових послуг, що надаються готелем, можуть відкриватися субрахунки другого порядку. Облік доходів від надання послуг іншими підрозділами готелю також ведеться за субрахунком 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» з відкриттям окремих субрахунків другого порядку, а саме: «Ресторан», «Транспорт», «Автостоянка», «Пральня» тощо.

Завдання 57

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку витрати готелю на підставі даних таблиці 27.

Таблиця 27

Інформація про витрати готелю за звітний період

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1	Витрачено виробничі запаси (мийні та дезінфікуючі засоби для прибирання в номерах)	400
2	Передано в експлуатацію МШП (постільна білизна, формений одяг тощо)	1000
3	Нараховано амортизацію основних засобів та МНМА	500
4	Нараховано заробітну плату основному (виробничому) персоналу	5000
5	Нараховано внески до фондів соціального страхування	1845
6	Утримано внески до фондів соціального страхування	180
7	Утримано податок з доходів фізичних осіб	723
8	Нараховано забезпечення на оплату відпусток основному (виробничому) персоналу	700
9	Відображено загальновиробничі витрати за їх видами	2200
10	Віднесено на собівартість готельних послуг загальновиробничі витрати	2200
11	Відображено собівартість наданих готельних послуг	645
12	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованих готельних послуг	645
13	Відображено інші операційні витрати	1500
14	Списано витрати на фінансовий результат	?

Методичні вказівки щодо виконання завдання

П(С)БО 16 визначено, що перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості готельних послуг установлюються самим підприємством з урахуванням методичних рекомендацій з її формування у споріднених галузях, якими встановлено склад і класифікацію витрат (пп. 3.1.13 п. 3.1 Методичних рекомендацій щодо впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у сфері громадського харчування і побутових послуг, гармонізованих з міжнародними стандартами, затверджених наказом Мінекономіки та з питань європейської інтеграції України від 17.06.2003 р. № 157, наприклад Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості робіт (послуг) на підприємствах і в організаціях житлово-комунального господарства, затвердженими наказом Держбуду України від 06.03.2002 р. № 47).

У бухгалтерському обліку собівартість готельних послуг формується на рахунку 23 «Виробництво», до якого можуть відкриватися окремі субрахунки, наприклад, якщо готель має окремі підрозділи (ресторан, хімчистку, перукарню тощо). З кредиту рахунку 23 собівартість готельних послуг списується на субрахунок 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг». Облік інших витрат операційної діяльності готелю ведеться на рахунках 91, 92, 93, 94. Такі витрати відносяться безпосередньо на зменшення фінансового результату в період їх виникнення.

Завдання на самостійне опрацювання.

Завдання 58

Сформулювати зміст господарських операцій та вказати первинні документи на підставі наведеної кореспонденції рахунків.

<i>I варіант</i>				<i>II варіант</i>			
1.	Д-т	23	К-т 20	1.	Д-т	–	К-т 023
2.	Д-т	66	К-т 641	2.	Д-т	23	К-т 66
3.	Д-т	23	К-т 471	3.	Д-т	91	К-т 685

4.	Д-т	703	К-т	703	4.	Д-т	23	К-т	91
5.	Д-т	681	К-т	361	5.	Д-т	23	К-т	13
6.	Д-т	377	К-т	703	6.	Д-т	791	К-т	903
7.	Д-т	301	К-т	377	7.	Д-т	301	К-т	681
8.	Д-т	703	К-т	791	8.	Д-т	703	К-т	641
9.	Д-т	023	К-т	–	9.	Д-т	36	К-т	703
10.	Д-т	903	К-т	23	10.	Д-т	23	К-т	22

Завдання 59

Пов'язати наведені терміни з їх змістом. Для цього проставити ліворуч від номеру терміну відповідну літеру.

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
(1) Готель	А. Перевезення пасажирів на погоджених перевізником і замовником умовах за визначеним ними маршрутом.
(2) Туроператор	Б. Автомобілі, які за своєю конструкцією і обладнанням призначені для виконання спеціальних робочих функцій
(3) Спеціалізовані автомобілі	В. Перевезення пасажирів за визначеним маршрутом з туристичною метою.
(4) Спеціальні автомобілі	Г. Автомобілі, які за своєю конструкцією і обладнанням призначені для перевезення пасажирів або вантажів певних категорій.
(5) Вантажопасажирські перевезення	Д. Окрема група виробничих запасів, які в бухгалтерському обліку виділяються через їх велике економічне значення та специфіку споживання. Паливо поділяють на технологічне, моторне (пальне) і господарське (на оновлення).
(6) Перевезення на замовлення	Е. Бланки свідоцтв, дипломів про освіту, трудові книжки, посвідчення, а також інші документи, що посвідчують особу, засвідчують подію, право, освіту, проїзні і товарно-супровідні документи.
(7) Бланки суворої звітності	Є. Підприємство, яке надає послуги з тимчасового проживання
(8) Туристичні перевезення	Ж . Готель, що розміщені поряд з автомобільними дорогами.
(9) Паливо	З. Перевезення пасажирів і багажу за маршрутами з обмеженою кількістю зупинок і скороченим часом поїздки.
(10) Мотель	И. Суб'єкт туристичної діяльності, який здійснює формування, просування та реалізацію своїх туристичних послуг.
(11) Експресні перевезення	І. Перевезення пасажирів із вантажем вантажопасажирськими автомобілями на замовлення або за встановленим маршрутом.

ОБЛІК У НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Мета практичних занять: ознайомитися з особливостями організації обліку в неприбуткових організаціях.

Усне опитування з питань:

1. Правові основи створення та функціонування неприбуткових організацій.
2. Визначення та класифікація неприбуткових організацій.
3. Державна реєстрація та постановка на облік в податкових органах та фондах соціального страхування.
4. Особливості створення та діяльності неприбуткових організацій.
5. Особливості оподаткування неприбуткових організацій.
6. Організація бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях.
7. Облік основних засобів. Облік операцій в іноземній валюті.
8. Облік гуманітарної допомоги.
9. Облік страхових внесків.
10. Облік доходів, витрат та результатів діяльності за звітний період.
11. Особливості складання та подання фінансової звітності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 60

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції благодійного фонду «Гармонія».

Умова завдання

Благодійний фонд «Гармонія» отримав гуманітарну допомогу від вітчизняних донорів.

а) як отримувач:

- грошові засоби в сумі 200000 грн.;
- товари на суму 5000 грн.;
- вугілля в кількості 7 т вартістю 1750 грн.;
- канцелярських товарів загальною вартістю 3000 грн.;

б) як покупець:

- матеріалів на суму 6000 грн.;
- основних засобів (меблі) на суму 2000 грн.;
- надані медичні послуги на суму 1000 грн.

За рішенням Комісії з питань гуманітарної допомоги у встановленому законодавством порядку гуманітарна допомога була розподілена наступним чином:

- 1) грошові засоби, товари та частина канцелярських товарів в сумі 2500 грн.– громадській організації інвалідів (юридичній особі);
- 2) вугілля – фізичним особам (малозабезпеченим сім'ям та інвалідам війни і праці);
- 3) канцелярські товари на суму 500 грн., матеріали, основні засоби – залишені благодійній організації на власні потреби.

Завдання 61

Визначити фінансові результати діяльності благодійного фонду за звітний квартал та відобразити операції в бухгалтерському обліку на підставі даних таблиці 28.

Таблиця 28

Фінансові результати діяльності благодійної організації (неплатника ПДВ) за звітний квартал

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.
1	Отримані до каси внески благодійників	3000
2	Отримані нараховані банком відсотки за користування тимчасово вільними грошовими коштами благодійної організації	50
3	Отримані відсотки з депозитних вкладів	600
4	Отримані грошові кошти цільового фінансування:	
	на поточний рахунок в національній валюті	3000
	на поточний рахунок в іноземній валюті	35000
5	Отримані готівкові грошові кошти від проведення благодійних компаній по збору пожертвувань, благодійних масових заходів	5000
6	Безоплатно отримані канцтовари	1000
7	Реалізовані зайві матеріали:	
	визнаний дохід від реалізації	900
	списана собівартість	900

	надійшла оплата	900
8	Нарахована зарплата робітникам апарату	3500
9	Виходячи з нарахованої зарплати здійснено:	
	нарахування страхових внесків	1300
	утримання страхових внесків	100
	утримання податку з доходів фізичних осіб	450
10	Отримані комунальні послуги	700
11	Оплачена вартість комунальних послуг	700
12	Виплачена з каси зарплата робітникам апарату (3500 грн. -100 грн. - 400 грн.)	3000
13	Перераховані з поточного рахунку:	
	страхові внески	1400
	податок з доходів фізичних осіб	400
14	Нарахована та виплачена з каси нецільова благодійна допомога фізичній особі, не члену керуючого органа благодійної організації*	300
15	Списані за актом використані канцтовари, які були отримані безоплатно та відображені у періоді оприбуткування (стр. 6 даної таблиці)	800
16	Здійснена підписка на газети та журнали (на рік)	1480
17	Нарахований знос основних засобів благодійної організації	100
18	Здійснені витрати, пов'язані з наданням консультаційних послуг отримувачам благодійної допомоги:	
	нараховані та сплачені витрати з оренди приміщення	1200
	нарахована та сплачена вартість послуг консультантів-підприємців**	12400
19	Перерахований аванс постачальнику за офісні меблі	1900
20	Списані на фінансові результати витрати звітного періоду:	
	адміністративні	?
	інші операції	?
	собівартість реалізованих матеріалів	?
21	Визнані доходи від цільового фінансування на суму витрат за операціями, передбаченими цільовим фінансуванням	?
22	Списані на фінансові результати доходи звітного періоду:	
	реалізація матеріалів	?
	отримані відсотки	?
	пожертвування	?
	безоплатно отримані канцтовари	?
	використані цільові кошти	?
23	Всього за результатами звітного періоду:	
	доходів	?
	витрат	?

Методичні вказівки щодо виконання завдання

В неприбуткових організаціях закриття рахунків обліку доходів та витрат здійснюється в загальному порядку. При цьому визначається фінансовий результат діяльності неприбуткової організації. На суму нерозподілених прибутків (непокритих збитків) в наступному звітному

періоді необхідно скоригувати кошторис (на суму кредитових залишків збільшити витрати, а на суму дебетових залишків передбачити надходження грошових коштів.

** Якщо консультанти не є підприємцями, благодійна організація зобов'язана утримувати та перераховувати податок з доходів фізичних осіб та страхові внески на обов'язкове державне пенсійне страхування зі сплачуваних доходів.

Завдання 62

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції підсобного монастирського господарства на підставі даних таблиці 29.

Таблиця 29

Господарські операції монастирського господарства за звітний період

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.
1	Відображені витрати по утриманню підсобного господарства (яблуневого сада) та збору врожаю (монастир – неплатник ПДВ)	20000
2	Оприбуткована продукція сада (за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати по містцю продажу)	55000
3	Відображений дохід, отриманий від первісного визнання вартості продукції	?
4	Спожита продукція на власні потреби	6000
5	Надана продукція безоплатно тим, що потребують допомоги, в тому числі як пожертвування	29000
6	Видана продукція в рахунок оплати праці найманих працівників	2000
7	Реалізована продукція на сторону	18000
8	Визначені фінансові результати	?
9	Отримана оплата за реалізовану продукцію	18000

Методичні вказівки щодо виконання завдання

Самим складним та проблемним учаском обліку підсобних господарств є питання формування витрат. При цьому особливої монастирської специфіки він не має. Відображаються в обліку доходи та витрати монастирських господарств в загальному порядку, як і іншими юридичними особами.

Завдання 63

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції кредитної спілки з отриманого цільового фінансування на формування благодійного фонду.

Умова завдання

Кредитна спілка формує благодійний фонд шляхом залучення до нього внесків від своїх членів та внесків від інших осіб. Протягом січня кредитною спілкою залучено: від членів кредитної спілки – 600 грн., від інших осіб – 1000 грн. Протягом лютого із них використано на благодійні цілі відповідно 200 та 1000 грн.

Завдання 64

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку господарські операції кредитної спілки з отриманого цільового фінансування на придбання обладнання.

Умова завдання

Кредитна спілка отримала цільову фінансову допомогу на суму 1000 грн. для придбання обладнання, термін використання якого 5 років (60 міс).

Методичні вказівки щодо виконання завдань 63,64.

Внесок до благодійного фонду – це необов'язковий незворотний внесок цільового призначення вноситься членами кредитної спілки та іншими особами на формування благодійного фонду і мовується безпосередньо на фінансування кредитною спілкою благодійної діяльності.

Нарахування плати (процентів) на ці внески не здійснюється. Відповідно до П(С)БО 15 «Доходи», цільове фінансування не визнається доходом доти, доки не існує підтвердження того, що воно буде отримане та підприємство виконає умови щодо такого фінансування.

Суми отриманого цільового фінансування є частиною доходу кредитної спілки, тому рахунок 48 «Цільове фінансування і цільові

надходження» кореспондує за дебетом з кредитом відповідного рахунка класу 7 «Доходи і результати діяльності».

Отримане цільове фінансування визнається доходом протягом тих періодів, у яких були понесені витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування. Тобто, якщо кредитній спілці надходять цільові кошти, це не означає, що ці кошти відразу ж будуть включені в рахунки доходів. При застосуванні такого принципу бухгалтерського обліку, як відповідність доходів і витрат, вилучені кошти будуть визнані доходом у тому періоді, у якому здійснені витрати, пов'язані із цим цільовим фінансуванням.

Отримані кошти на цільове фінансування капітальних інвестицій визнаються доходом протягом періоду корисного використання цих об'єктів інвестування (будь то основні засоби чи нематеріальні активи) пропорційно сумі нарахованої амортизації цих об'єктів. Тобто, у разі фінансування капітальних вкладень сальдо рахунка 48 підлягає списанню на рахунок 69 «Доходи майбутніх періодів» і вже із цього рахунка поступово буде списуватися на доходи відповідного звітного періоду одночасно з нарахуванням амортизації об'єкта капітальних вкладень.

Цільове фінансування, отримане як компенсація витрат (або збитків), які вже понесла кредо спілка, визнається доходом того періоду, у якому утворилася дебіторська заборгованість, пов'язав цим фінансуванням.

Завдання на самостійне опрацювання.

Завдання 65

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції кредитної спілки з формування капіталу на підставі даних таблиці 30.

Таблиця 30

Господарські операції кредитної спілки за внесками, що формують капітал

Зміст господарської операції	Підстава	Сума, грн.
Прийнято вступний внесок члена кредитної спілки із зарахуванням	Статут кредитної спілки Положення про фінансові послуги	70,00

у резервний капітал	Заява члена спілки про вступ із резолюцією спостережної ради про прийняття його в члени, із зазначенням номеру протоколу та дати проведення засідання спостережної ради, або випискою з такого протоколу	
Прийнято обов'язковий внесок члена кредитної спілки	Статут КС, Положення про фінансові послуги, Заява члена спілки про вступ із резолюцією спостережної ради про прийняття його в члени, із зазначенням номеру протоколу та дати проведення засідання спостережної ради, або випискою з такого протоколу	30,00
Прийнято додатковий внесок члена кредитної спілки	Положення про фінансові послуги, Заява члена спілки на додатковий пайовий внесок із резолюцією відповідальної особи.	35,00
Повернено обов'язковий пайовий внесок члена кредитної спілки через касу	Заява члена про вихід з КС із резолюцією спостережної ради про вихід його з членів, із зазначенням номера протоколу та дати проведення засідання спостережної ради, або з випискою з такого протоколу	30,00
Повернено додатковий пайовий внесок члена кредитної спілки через касу	Заява члена про вихід з КС із резолюцією спостережної ради про вихід його з членів, із зазначенням номера протоколу та дати проведення засідання спостережної ради, або з випискою з такого протоколу	35,00
Розподілено доход у виді відсотків на обов'язкові пайові внески кредитної спілки за підсумками фінансового року	Положення про фінансові послуги, Рішення Загальних зборів про розподіл доходів	10,00
Розподілений доход у виді відсотків на додаткові пайові внески кредитної спілки за підсумками фінансового року	Положення про фінансові послуги, Рішення Загальних зборів про розподіл доходів	15,00
Нарахована плата(проценти) на додаткові пайові внески члена кредитної спілки протягом року	Положення про фінансові послуги, Рішення Загальних зборів про порядок, метод і періодичність розподілу доходу на додаткові пайові внески протягом поточного року, Рішення спостережної ради про розподіл доходів	25,00
Доходи на пайові внески приєднані до додаткового пайового внеску	Положення про фінансові послуги, Особиста заява члена КС з резолюцією відповідальної особи або рішення відповідного органу	5,00
Доходи на пайові внески направлені на погашення кредиту	Особиста заява члена кредитної спілки з резолюцією відповідальної особи	15,00
Доходи на пайові внески направлені на погашення процентів за кредитом	Особиста заява члена кредитної спілки з резолюцією відповідальної особи	10,00

Переведені пайові внески членів кредитної спілки, за рішенням про припинення членства в кредитній спілці, на окремий рахунок	Виписка з протоколу спостережної ради про припинення членства	80,00
Переведені доходи у вигляді відсотків(процентів) на пайові внески, за рішенням про припинення членства в кредитній спілці, на окремий рахунок	Виписка протоколу спостережної ради про припинення членства	20,00

Завдання 66

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції кредитної спілки з формування капіталу на підставі даних таблиці 31.

Таблиця 31

Основні операції за кредитами у кредитній спілці

Операція	Підстава	Сума,грн.
Видано кредит через касу	1. Рішення відповідальної особи: а) протокол засідання кредитного комітету або виписка з нього б) якщо внутрішніми документами КС передбачено повноваження інших органів або посадових осіб КС з видачі кредиту, то - відповідні рішення, протоколи виписки з них або резолюції про видачу кредиту (можуть бути у вигляді резолюції на заяві). 2. Кредитний договір на відповідний термін	1000,00
Видано кредит шляхом перерахування за заявою позичальника на оплату його зобов'язань перед третіми особами	1. Заява члена із проханням про перерахування кредиту в рахунок оплати зобов'язань члена перед третіми особами з обов'язковою вказівкою реквізитів отримувача платежу. 2. Рішення відповідальної особи а) протокол засідання кредитного комітету або виписка з нього б) або якщо внутрішніми документами КС передбачено повноваження інших органів або посадових осіб КС з видачі кредитів, то - відповідні рішення, протоколи виписки з них або резолюції про видачу кредитів (можуть бути у вигляді резолюції на заяві) 3. Кредитний договір на відповідний термін із статтею про перерахування кредиту в рахунок оплати зобов'язань члена перед третіми особами з	500,00

	обов'язковою вказівкою реквізитів отримувача платежу	
Повернено кредит через касу	Кредитний договір із встановленим порядком сплати через касу КС готівкою	700,00
Повернено кредит через поточний рахунок	Кредитний договір із встановленим порядком сплати через поточний рахунок	200,00
Нараховано проценти за кредитом	В момент планового платежу, визначеного кредитним договором, в якому має встановлюватись періодичність нарахування процентів, їх розмір та база для нарахування згідно кредитної політики та П(С)БО	50,00
Сплачено нараховані проценти за кредитом	Кредитний договір, в якому має встановлюватись періодичність платежів, розмір процентів та база для їх нарахування	50,00
Проценти за кредитом сплачено авансом	1. Кредитний договір, в якому має встановлюватись періодичність платежів, із вказівкою на сплату процентів авансом. 2. Відсутність у позичковому договорі заборони приймати від члена сплату основної суми кредиту та процентів достроково.	50,00
Нараховані сплачені авансом проценти за кредитом	Кредитний договір, в якому має встановлюватись періодичність нарахування процентів, їх розмір та база для нарахування із вказівкою на сплату процентів авансом	50,00
Сплачено штрафні санкції за порушення строків платежу згідно умов кредитного договору	Кредитний договір, де встановлюються штрафні санкції Порушення позичальником терміну сплати	5,00
Кредит визнано безнадійним	1. Положення або інший внутрішній документ КС, в якому встановлюється порядок визнання кредиту безнадійним 2. Відсутність платежів 3. Розпорядчий документ відповідно до порядку віднесення кредиту до безнадійного	400,00
Повернуто безнадійний кредит через касу	Кредитний договір із встановленим порядком сплати через касу КС готівкою	200,00
Повернуто безнадійний кредит через поточний рахунок	Кредитний договір із встановленим порядком сплати через поточний рахунок	200,00
Списано безнадійний кредит за рахунок резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок	1. Положення або інший внутрішній документ КС, в якому встановлюється порядок списання безнадійного кредиту за рахунок резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок 2. Рішення відповідного органу, визначеного вищезазначеним положенням або статутом КС	420,00
Списано проценти по безнадійному кредиту	1. Положення або інший внутрішній документ КС, в якому встановлюється	20,00

	порядок списання процентів по безнадійному кредиту 2. Рішення відповідного органу, визначеного вищезазначеним положенням або статутом КС	
Поступив платіж по поверненню заборгованості позичальника (від поручителя або за рішенням суду)	1. Рішення суду 2. Виконавчий напис нотаріуса 3. Добровільне виконання своїх обов'язків	350,00
За рахунок платежу списано безнадійний кредит	1. Кредитний договір 2. Картка позичальника	400,00
За рахунок платежу списано проценти по безнадійному кредиту	1. Кредитний договір 2. Картка позичальника	40,00
За рахунок платежу списано штрафні санкції по безнадійному кредиту	1. Кредитний договір 2. Картка позичальника	5,00
Безнадійний кредит списано за рахунок додаткового пайового внеску	1. Кредитний договір з пунктом про можливість такого списання у безакцептному порядку 2. Відсутність платежу	100,00
Безнадійний кредит списано за рахунок додаткового пайового внеску поручителя	1. Кредитний договір із відповідною статтею 2. Договір поручительства з пунктом про можливість такого списання в безакцептному порядку 3. Відсутність платежу	50,00
Сформовано(поповнено) резерв забезпечення покриття втрат від неповернених позичок згідно розрахунку (в межах кошторису)	Відповідне положення або інший внутрішній документ КС	1500,00
Резерв забезпечення покриття втрат від неповернених позичок зменшено згідно розрахунку на підставі повернення простроченого кредиту	1. Відповідне положення або інший внутрішній документ КС 2. Наявність створеного резерву 3. Картка позичальника, яка свідчить про повернення кредиту 4. Кредитний договір	400,00

Завдання 67

Пов'язати наведені терміни з їх змістом. Для цього проставити ліворуч від номеру терміну відповідну літеру.

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
(1) Кредитні спілки	А. Організації, діяльність яких не спрямована на отримання прибутку (благодійні фонди й організації, пенсійні фонди, кредитні спілки, релігійні організації, громадські організації).
(2) Неприбуткові організації	Б. Добровільне об'єднання на основі членства фізичних та юридичних осіб, які проживають та (або) здійснюють діяльність в сільській місцевості для спільного накопичення коштів і надання позик на засадах

	взаємодопомоги.
(3) Капітал кредитної спілки	В. Власність кредитної спілки, яка при необхідності може бути спрямована на поповнення інституційного капіталу шляхом оперативного розподілу нерозподіленого чистого доходу у резервний капітал спілки, формується з нерозподіленого чистого доходу.
(4) Додатковий внесок пайового типу	Г. Загальна сума власних або прирівняних до них коштів (пайовий фонд), яка гарантує виконання зобов'язань спілкою і формує її спеціальні резерви.
(5) Неінституційний капітал	Д. Обов'язковий зворотний внесок, який вноситься на момент вступу особи в члени спілки та в інших, передбачених статутом.
(6) Обов'язковий внесок пайового типу	Е. Незворотний внесок, який використовується на потреби розвитку кредитної спілки.
(7) Внесок депозитного типу	Є. Обов'язковий незворотний внесок, що вноситься одноразово на момент вступу в члени спілки в сумі, передбаченій статутом спілки.
(8) Вступний внесок	Ж. Необов'язковий зворотний членський внесок, розмір і термін перебування якого в користуванні спілки визначені відповідними угодами.
(9) Цільовий внесок члена	З. Необов'язковий зворотний членський внесок, максимальний розмір якого не регламентується законодавством і може бути обмежений лише рішенням правління спілки.

ОБЛІК СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

***Мета практичних занять:** ознайомитися з особливостями організації обліку в страхових компаніях, порядком відображення в обліку витрат і доходів та визначення фінансових результатів страхової діяльності*

Усне опитування з питань:

1. Наведіть характеристику страхової діяльності та розкрийте особливості її організації. Перелічіть спеціальні рахунки, Ощо призначені для обліку страхової діяльності.
2. Дайте визначення страхового платежу та розкрийте структуру страхового тарифу.

3. Наведіть основні бухгалтерські проведення з обліку страхових платежів та розрахунків зі страхувальниками.
4. Розкрийте загальний зміст операцій перестраховання та назвіть особливості організації їх обліку.
5. Наведіть основні бухгалтерські проводки з обліку операцій передачі ризиків у перестраховання.
6. Наведіть основні бухгалтерські проводки з обліку операцій отримання ризиків у перестраховання.
7. Наведіть види страхових резервів, що застосовуються в Україні.
8. Охарактеризуйте порядок обчислення суми резерву неза-роблених премій.
9. Дайте характеристику рахунка 49 «Страхові резерви».
10. Наведіть основні бухгалтерські проводки з обліку страхових резервів.
11. Охарактеризуйте склад специфічних витрат страховика та порядок їх визнання і відображення на рахунках.
12. Наведіть склад доходів страхової організації та охарактеризуйте порядок визначення суми зароблених страхових платежів.
13. Наведіть основні бухгалтерські проводки з обліку доходів та фінансових результатів страхової діяльності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 68

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з обліку страхових резервів на підставі даних таблиці 32.

Таблиця 32

Господарські операції з обліку страхових резервів в страховій компанії

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.
1	Відображено суму резерву незароблених премій:	
	- на кінець звітного місяця	80000
	- на початок звітного місяця	85000
2	Відображено частку перестраховиків у сумі резерву незароблених премій:	
	- на кінець звітного місяця	25000
	- на початок звітного місяця	20000

3	Відображено результат зміни резерву незароблених премій (в кінці звітної місяця)	10000
4	Відображено суму резерву збитків:	
	- на кінець звітної місяця	70000
	- на початок звітної місяця	60000
5	Відображено частку перестраховиків у резервах збитків:	
	- на кінець звітної місяця	20000
	- на початок звітної місяця	27000
6	Відображено результат зміни резерву збитків:	
	- при збільшенні суми резерву	17000
	- при зменшенні суми резерву	
7	Відображено суму резерву довгострокових зобов'язань із страхування життя:	
	- на кінець звітної місяця	80000
	- на початок звітної місяця	75000
8	Відображено частку перестраховиків у резервах довгострокових зобов'язань із страхування життя:	
	- на кінець звітної місяця	35000
	- на початок звітної місяця	25000
9	Відображено результат зміни резерву довгострокових зобов'язань на балансі страхових резервів:	
	- при збільшенні суми резерву	5000
	- при зменшенні суми резерву	
10	Відображено результат зміни резерву довгострокових зобов'язань на балансі основної діяльності страховика:	
	- при збільшенні суми резерву	5000
	- при зменшенні суми резерву	

Методичні вказівки щодо виконання завдання

Страхові резерви – це, в основному, частина незаробленої премії, що зарезервована з метою покриття можливих збитків у наступних періодах.

Наявність страхових резервів та їх розмір – важлива умова виконання страховиком своїх зобов'язань перед страхувальником у разі настання страхового випадку. Саме за рахунок страхових резервів виплачується основна сума страхових відшкодувань і страхових виплат.

Формування страхових резервів – це розподіл грошових потоків (надходжень) страховика з метою відокремлення від доходу частини коштів з метою надання їй цільового призначення. В основу розрахунку страхових резервів покладено оцінку майбутніх зобов'язань страховика, тому їх величина змінюється адекватно збільшенню або зменшенню відповідальності останнього зі зміною очікуваного терміну дії договору страхування.

Чинне страхове законодавство України поділяє страхові резерви на технічні та резерви із страхування життя (математичні резерви) і визначає порядок їх формування. До основних видів страхових резервів відносять технічні резерви (резерви незароблених премій; резерв заявлених, але не виплачених збитків; резерв збитків, що виникли, але не заявлені; резерв катастроф; резерв коливань збитковості) та вільні резерви (резерви довгострокових зобов'язань; резерви належних виплат страхових сум).

Формування страхових резервів здійснюється за такими принципами:

- страхові резерви розраховуються на кожну звітну дату;
- величина страхових резервів залежить від суми отриманих страхових платежів;
- резерви формуються за договорами страхування і договорами, прийнятими у перестраховування;
- за договорами, переданими у перестраховування, формується частка перестраховиків у страхових резервах.

Для обліку руху коштів страхових резервів використовують синтетичний рахунок 49 «Страхові резерви».

Завдання 69

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з формування доходів та фінансових результатів страхової діяльності на підставі даних таблиці 33.

Таблиця 33

Господарські операції з формування доходів та фінансових результатів
страхової діяльності в страховій компанії

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.
1	Відображено суму страхових платежів, отриманих у звітному місяці	60000
2	Списано суму часток страхових платежів, сплачених перестраховикам	30000
3	Списано результат зміни резервів незароблених премій з урахуванням зміни частки перестраховиків у резервах незароблених премій: - дебетове сальдо субрахунка 497 - кредитове сальдо субрахунка 497	170000
4	Списано фінансові результати страхової діяльності	400000

5	Нараховано комісійну винагороду за операціями перестраховування	5000
6	Нараховано до отримання частки страхових сум і страхових відшкодувань за договорами перестраховування	2500
7	Отримано (нараховано) повернення суми централізованого резервного страхового фонду	7000
8	Відображено зменшення резервів збитків	4000
9	Нараховано відсотки за банківськими депозитами, купленими облігаціями та іншими цінними паперами (дивіденди на акції тощо)	8000
10	Відображено суму регресної вимоги до страхувальника або іншої особи, відповідальної за заподіяний збиток	1500
11	Відображено закриття рахунків інших доходів і витрат:	
	- інших доходів операційної діяльності	?
	- фінансових доходів	?
	- адміністративних витрат	?
	- собівартості страхових послуг	?
	- витрат на збут	?
	- страхових виплат	?
	- інших витрат операційної діяльності	?
	- нарахованих податків на прибуток	?
12	Списано кінцевий фінансовий результат страхової діяльності: - прибуток - збиток	?

Методичні вказівки щодо виконання завдання

Зароблені страхові платежі з видів страхування, інших, ніж страхування життя, визначаються шляхом коригування суми надходжень страхових платежів протягом звітного періоду на зміну суми незароблених премій з урахуванням операцій перестраховування:

$$\text{ЗСП} = (\text{СП} - \text{П}) + (\text{РНПп} - \text{РНППп}) - (\text{РНПк} - \text{РНППк}),$$

де ЗСП – зароблені страхові платежі;

СП – сума надходжень страхових платежів у звітному періоді;

П – частки страхових платежів, сплачені перестраховикам;

РНПп, РНПк – резерв незароблених премій на початок і кінець звітного періоду;

РНППп, РНППк – частки перестраховиків у резервах незароблених премій на початок і кінець звітного періоду.

Бухгалтерський облік зароблених страхових платежів ведуть на субрахунку 7031 «Зароблені страхові платежі» синтетичного рахунка 70 «Доходи від реалізації». Щомісяця на зазначений субрахунок списують:

- отримані (нараховані) страхові платежі за договорами страхування (перестраховування);
- суми часток страхових платежів, сплачених (нарахованих) перестраховикам;
- результати зміни резервів незароблених премій з урахуванням операцій перестраховування.

Отримане внаслідок цих операцій сальдо субрахунка 7031 щомісяця списують на рахунок 79 «Фінансові результати».

Отримані (нараховані) комісійні винагороди за операції перестраховування, отримані частки від страхових сум і страхових відшкодувань за договорами перестраховування, повернення коштів з централізованих страхових резервних фондів, зменшення суми резервів збитків, доходи від реалізації прав регресної вимоги страховика до страхувальника або іншої особи враховуються страховиком як інші доходи операційної діяльності (на кредиті субрахунка 719).

Доходи, отримані від інвестування коштів страхових резервів та власних коштів страховика у вигляді відсотків за банківськими депозитами, відсотків за облігаціями, дивідендів від володіння корпоративними правами та іншими цінними паперами, обліковують на рахунку 73 «Інші фінансові доходи».

Узагальнення інформації про фінансові результати страхової діяльності здійснюють на субрахунку 7911 «Результат страхової діяльності» синтетичного рахунку 79 «Фінансові результати». За кредитом цього субрахунка відображають суми в порядку закриття рахунків обліку доходів (7031 та 719), а за дебетом – рахунків витрат (9031, 92, 93, 904, 949 та ін.).

Кінцевий фінансовий результат страхової діяльності визначають з урахуванням податку на прибуток і списують на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Завдання на самостійне опрацювання.

Завдання 70

Сформулювати зміст господарських операцій та вказати первинні документи на підставі наведеної кореспонденції рахунків.

<i>I варіант</i>				<i>II варіант</i>			
1.	Д-т	705	К-т 634	1.	Д-т	949	К-т 683
2.	Д-т	634	К-т 719	2.	Д-т	498	К-т 719
3.	Д-т	634	К-т 311	3.	Д-т	683	К-т 76
4.	Д-т	311	К-т 364	4.	Д-т	634	К-т 685
5.	Д-т	93	К-т 365	5.	Д-т	93	К-т 634
6.	Д-т	76	К-т 703	6.	Д-т	685	К-т 311
7.	Д-т	377	К-т 366	7.	Д-т	364	К-т 76
8.	Д-т	366	К-т 732	8.	Д-т	311	К-т 365
9.	Д-т	366	К-т 377	9.	Д-т	366	К-т 76
10.	Д-т	904	К-т 366	10.	Д-т	949	К-т 719

Завдання 71

Пов'язати наведені терміни з їх змістом. Для цього проставити ліворуч від номеру терміну відповідну літеру.

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
(1) Аквізиційні витрати	А. Витрати, пов'язані з урегулювання збитків (витрати на аварійного комісара та експертів, судові витрати, банківські, поштово-телеграфні, відрахування у резерв збитків тощо).
(2) Перестраховання	Б. Страхування одною й того ж ризику кількома страховиками за одним договором страхування та за згодою страхувальника. У цьому випадку у договорі страхування повинні міститись умови, що визначають права і обов'язки кожного співстраховика. За наявності відповідної угоди між співстраховиками і страхувальником, один із співстраховиків може представляти всіх інших у взаєминах із страхувальником, залишаючись відповідальним перед ним лише в розмірі своєї частки.
(3) Договір страхування	В. Спосіб компенсації окремим громадянам і підприємствам можливих збитків (втрат) внаслідок дії непередбачуваних факторів, надзвичайних подій, стихійного лиха тощо (пожежі, дорожньо-транспортної пригоди, посухи, паводка та ін.).
(4) Страховий тариф	Г. Грошова сума, яка виплачується страховиком за умовами майнового страхування і страхування відповідальності при настанні страхового випадку.
(5) Страхове відшкодування	Д. Плата за страхування, яку страхувальник зобов'язаний внести страховику згідно з договором страхування. Величина страхового платежу залежить від встановленого страхового тарифу та страхової суми.

(6) Страховий платіж (страховий внесок, страхова премія)	Е. Грошова сума, в межах якої страховик зобов'язаний при настанні страхового випадку провести виплату відповідно до умов особистого страхування.
(7) Ліквідаційні витрати	Є. Витрати, пов'язані з обслуговуванням готівкового обігу страхових премій.
(8) Інкасаційні витрати	Ж. Витрати, пов'язані із залученням нових страхувальників, укладанням нових договорів страхування (реклама, оплата послуг посередників, витрати на відрядження, виготовлення бланків страхової документації та ін.).
(9) Страхова сума	З. Ставка страхового платежу з одиниці страхової суми.
(10) Співстрахування	І. Страхування одним страховиком (перестраховальником) на визначених договором умовах ризику виконання частини своїх обов'язків перед страхувальником у іншого страховика (перестраховика) – резидента або нерезидента, який має відповідний статус згідно із законодавством країни, в якій він зареєстрований.
(11) Страхування	К. Письмова угода, згідно з якою страховик бере на себе зобов'язання у разі настання страхового випадку здійснити страхову виплату страхувальнику або іншій особі, визначеній у договорі страхування страхувальником, на користь якої укладено договір страхування, а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у визначені терміни та виконувати інші умови договору.
(12) Страховик	Л. Юридичні особи та дієздатні громадяни, які уклали із страховиками договори страхування або є страхувальниками відповідно до законодавства України.
(13) Страхувальники	М. Фінансова установа, створена у формі акціонерного, повного, командитного товариства або товариства з додатковою відповідальністю згідно із законодавством, яка отримала в установленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності.

Завдання 72

Визначте суму збитку і страхового відшкодування для торговельного підприємства та відобразіть операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Умова завдання

Підприємству нанесено збиток балансовою вартістю 56 500 грн. Його загальна площа становить 259 м², бетонний фундамент, цементні стіни, дерев'яний дах, дощана підлога, покриття із листового металу, внутрішня штукатурка, просте пофарбування, парове опалення. Магазин обладнаний електроосвітленням.

Вогнем повністю пошкоджено покрівлю та покриття по всій площі магазину, а також опалення та електроосвітлення. Частково в розмірі 30 % пошкоджено фарбування штукатурки та підлогу на площі 100 м².

Питома вага конструктивних елементів у загальній балансовій вартості підприємства становить: опалення та електроосвітлення – 12 %, оздоблювальні роботи – 8 %, покрівля – 13 %, перекриття – 7,5 % і підлога 5 %.

Майно застраховано в розмірі 90 % від балансової вартості.

Завдання 73

Визначте розмір заборгованості й суму страхового відшкодування та відобразіть операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Умова завдання

Підприємство-позичальник застрахувало свою відповідальність перед банком за непогашення кредиту. Сума кредиту – 600 тис. грн, термін кредиту – 9 місяців, процент за користування кредитом – 25 % річних. Відповідальність страховика становить 80 %.

По закінченню терміну страхування позичальник не повернув банку ні боргу, ні процентів за користування кредитом.

Методичні вказівки щодо виконання завдання

Під час розв'язання задачі слід враховувати, що страхове відшкодування дорівнює сумі неповерненого кредиту та процентів за його користування в межах відповідальності.

ОБЛІК У ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

***Мета практичних занять:** Ознайомитися з порядком відображення в обліку витрат і доходів та визначення фінансових результатів у житлово-комунальному господарстві.*

Усне опитування з питань:

1. Назвіть особливості діяльності підприємств житлово-комунального господарства та їх вплив на організацію бухгалтерського обліку.
2. Охарактеризуйте особливості відображення в обліку активів та власного капіталу підприємств ЖКГ.
3. Наведіть приклади основних бухгалтерських проводок з обліку розрахунків за передане в оренду державне (комунальне) майно.
4. Назвіть основні статті витрат та калькуляційні одиниці у підприємствах різних підгалузей ЖКГ.
5. Наведіть приклади основних бухгалтерських проводок з обліку розрахунків з квартиронаймачами при різних формах їх організації.
6. Наведіть види цільового фінансування та цільових надходжень у ЖКГ та охарактеризуйте порядок їх відображення на рахунках.
7. Охарактеризуйте особливості діяльності об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та їх вплив на організацію обліку.
8. Охарактеризуйте особливості організації обліку в житлово-будівельних кооперативах (ЖБК).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 74

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку розрахунки за передане в оренду державне (комунальне) майно на підставі даних таблиці 34.

Господарські операції з оренди державного (комунального) майна

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
	Оплату до бюджету (30%) здійснює орендодавець	
1	Нараховано орендну плату за передане в оренду державне (комунальне) майно	12000,00
2	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	?
3	Визначено частку орендної плати на користь бюджету	3000,00
4	Надійшла орендна плата від орендаря	12000,00
5	Перераховано до бюджету: суму ПДВ	2000,00
	суму орендної плати	3000,00
	Оплату до бюджету здійснює орендар	
1	Нараховано орендну плату за передане в оренду державне (комунальне) майно	12000,00
2	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	?
3	Визначено частку орендної плати на користь бюджету	3000,00
4	Надійшла орендна плата від орендаря	9000,00
5	Перераховано до бюджету суму ПДВ	2000,00

Методичні вказівки щодо виконання завдання

Підприємства ЖКГ, як правило, безоплатно отримують житлові будинки та об'єкти зовнішнього благоустрою від органів місцевої влади, окремих підприємств і установ. Ці об'єкти є специфічною власністю підприємств ЖКГ і обліковуються у них на балансі у складі статутного або додаткового капіталу.

Сума нарахованої амортизації на житлові будинки та об'єкти зовнішнього благоустрою не включається до собівартості послуг ЖКГ, а відноситься до інших витрат звичайної діяльності. З цією метою рекомендується використовувати субрахунок 977 аналогічної назви, оскільки доходи при нарахуванні амортизації на безоплатно отримані необоротні активи відображаються на субрахунку 745. У кінці року вказані доходи і витрати будуть списані на один і той же субрахунок 793, що призведе до їх взаємопогашення.

Особливостями надання в оренду державного і комунального майна є регламентований розмір орендної плати, порядок її розподілу між підприємством-орендодавцем та державою, порядок розрахунків з державою за передане в оренду майно. У ЖКГ порядок розподілу орендної плати між

підприємством і бюджетом встановлюють місцеві органи влади. Податок на прибуток з доходів від оренди сплачується на загальних підставах, при цьому підприємство-орендодавець повинне включати до складу валового доходу тільки ту частину орендної плати, яка залишається у його розпорядженні. Податок на додану вартість підприємство-орендодавець сплачує з повної суми орендної плати незалежно від того, яка частка цієї суми надходить у його розпорядження.

Проблемним залишається порядок відображення в обліку житлових організацій приватизованих мешканцями квартир. Є пропозиції щодо списання вартості таких квартир з балансу житлової організації, але тоді незрозуміло, як бути з вартістю майна, яке знаходиться у спільному користуванні всіх мешканців будинку і не включена до вартості окремих квартир. Очевидно, більш доцільним можна вважати облік таких квартир на окремому аналітичному рахунку у складі субрахунку 103 «Будівлі і споруди» з віднесенням їх вартості до складу додаткового капіталу, для чого у складі субрахунку 425 «Інший додатковий капітал» відкрити окремий аналітичний рахунок «Приватизований житловий фонд».

Завдання 75

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку розрахунки з квартиронаймачами на підставі даних таблиці 35.

Таблиця 35

Господарські операції по розрахунках з квартиронаймачами

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Нарахована оплата за житло і комунальні послуги	600,00
2	Відображено вирахування з доходу суми, що належить до перерахунку комунальним підприємствам	120,00
3	Відображено суму податкового зобов'язання з пдв	?
4	Надійшла часткова оплата від населення за житлово-комунальні послуги (80% від нарахованої суми)	?
5	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	?
6	Перераховано кошти комунальним підприємствам (80% від нарахованого боргу)	?

Методичні вказівки щодо виконання завдання

Якщо оплата комунальних послуг населенням здійснюється за однією квитанцією, то всі кошти зараховуються спочатку на рахунок відповідної житлової організації і зразу перераховуються на рахунки відповідних комунальних підприємств – з теплопостачання, водопостачання і водовідведення тощо. При цьому певний відсоток від цих сум сплачується житловій організації за обслуговування внутрішньобудинкових мереж (теплових, водопровідних тощо). Сучасна методологія обліку передбачає необхідність відображати надходження на користь інших осіб у складі доходу (К-т субрах. 703) з одночасним відображенням їх як вирахування з доходу (Д-т субрах. 704). При цьому у звітності надходження на користь інших осіб не визнаються доходом (як і непрямі податки) і до складу чистого доходу від реалізації не зараховуються.

На відміну від інших галузей економіки, податкове зобов'язання з ПДВ при розрахунках з квартиронаймачами у ЖКГ визнається за касовим методом, тобто в момент отримання грошей від платників. Це зумовлює необхідність застосування при нарахуванні заборгованості квартиронаймачів субрахунка 643 «Податкове зобов'язання» (якщо ця подія сталася раніше за отримання коштів).

Завдання 76

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції житлово-будівельного кооперативу на підставі даних таблиці 36.

Таблиця 36

Господарські операції житлово-будівельного кооперативу (ЖБК)

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Одержано від членів ЖБК: - вступні внески	
	– паї	10000,00
	– додаткові паї	5000,00
	– цільові внески	2000,00
2	Оплачено за будівництво житлового будинку	2000000,00
3	Оформлено отримання будинку у власність ЖБК	2000000,00
4	Надано послуги з побутового обслуговування: – членам ЖБК	350,00
	– не членам ЖБК	400,00

5	Нараховано оплату праці працівникам ЖБК	1000,00
6	Нараховано внески до соціальних фондів	?
7	Утримано з оплати праці: – внески до соціальних фондів – податок на доходи фізичних осіб	?
8	Списано матеріали, використані при наданні побутових послуг	360,00
9	Нараховано амортизацію основних засобів та інших необоротних активів ЖБК	200,00
10	Нараховано і одержано плату за передані в оренду нежитлові приміщення	80000,00
11	Оформлено реалізацію квартири у власність члену ЖБК	160000,00
12	Списано залишкову вартість реалізованої квартири	40000,00
13	Нараховано податок на прибуток	?
14	Списано на фінансові результати діяльності:	
	– доходи ЖБК	?
	– витрати ЖБК	?

Методичні вказівки щодо виконання завдання

ЖБК за метою створення і видом діяльності повністю відповідають поняттю обслуговуючих кооперативів. На відміну від споживчих та виробничих кооперативів останні, як правило, реєструються як неприбуткові організації.

ЖБК за окрему плату надають своїм членам послуги з обслуговування прибудинкової території, ремонту, вивезення сміття тощо. При цьому вони можуть надавати аналогічні послуги й іншим особам (не членам ЖБК) в обсягах, що не перевищують 20% загального обороту кооперативу (щоб мати право залишатися неприбутковою організацією).

Доходи ЖБК, як неприбуткової організації, отримані у вигляді внесків грошових коштів або майна, що призначені для забезпечення потреб їх основної діяльності, а також пасивні доходи (відсотки на залишок коштів на рахунках у банку, дивіденди, страхові виплати і відшкодування, роялті) не є об'єктом оподаткування податком на прибуток. У той же час доходи, отримані від надання послуг з побутового обслуговування осіб, що не є членами кооперативу, від здавання майна в оренду тощо підлягають оподаткуванню податком з прибутку на загальних підставах.

Для здійснення своїх функцій та виконання статутних завдань ЖБК можуть залучати до роботи за трудовим договором (угодою) як членів ЖБК,

так і сторонніх осіб. Відповідно до законодавства ЖБК на загальних підставах нараховує та сплачує внески до фондів пенсійного забезпечення та загальнообов'язкового державного соціального страхування від суми зарплати найманих осіб.

Бухгалтерський облік витрат житлово-будівельні кооперативи можуть вести з використанням лише рахунків класу 8 «Витрати за елементами».

Завдання на самостійне опрацювання.

Завдання 77

Пов'язати наведені терміни з їх змістом. Для цього проставити ліворуч від номеру терміну відповідну літеру.

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
(1) Дотація	А. Допомога, підтримка, переважно в грошовій формі, яка надається державою за рахунок коштів державного бюджету місцевим органам влади, юридичним і фізичним особам, іншим державам.
(2) Субсидія	Б. Асигнування з державного бюджету на покриття збитків, для збалансування нижчестоящих бюджетів, доплата.
(3) Житлово-комунальні послуги	В. Результат господарської діяльності, спрямованої на задоволення потреб фізичної або юридичної особи в забезпеченні холодною й гарячою водою, водовідведенням, газопостачанням та електропостачанням, опаленням, а також вивезення побутових відходів у порядку, встановленому законодавством.
(4) Комунальні послуги	Г. Результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання й знаходження осіб у житлових та нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд згідно з нормативами, нормами, стандартами, порядком і правилами.

Завдання 78

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з цільового фінансування у підприємствах ЖКГ на підставі даних таблиці 37

Господарські операції з цільового фінансування у підприємствах ЖКГ

№	Зміст господарської операції	Сума, грн
	Облік відшкодування пільг	
1	Нараховано суму відшкодування пільг з оплати комунальних послуг за рахунок місцевого бюджету	50000
2	Надійшло на поточний рахунок у відшкодування пільг окремим категоріям громадян	30000
3	Визнано доход звітного періоду від цільового фінансування на відшкодування пільг	30000
4	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ у сумі відшкодування пільг	5000
	Облік субсидій	
1	Нарахована квартплата, оплата комунальних послуг	60000
2	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	10000
3	Нараховано субсидії малозабезпеченим категоріям громадян, встановлені раніше	12000
4	Надійшла інформація про вперше призначені субсидії	2400
5	Одночасно коригується сума врахованого доходу і податкового зобов'язання з ПДВ	(2400) (?)
6	Надійшло в оплату житлово-комунальних послуг від квартиронаймачів	48000
7	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	8000
8	Зараховано на поточний рахунок суму	9600
9	Відображено доход від одержаного цільового фінансування	9600
10	Враховано податкове зобов'язання з ПДВ	1600
	Облік дотацій	
1	Одержана сума дотації з місцевого бюджету на покриття збитків житлово-комунального	2800
2	Перерахована сума дотації у покриття	2800
3	Зіображено доход житлово-комунального підприємства у сумі використаної дотації з бюджету	2800
	Облік цільового фінансування на придбання основних засобів	
1	Надійшли кошти цільового фінансування на придбання основних засобів	7800
2	Одержано від постачальника основні засоби:	
	купівельна вартість без суми ПДВ	6500
	Сума податкового кредиту з ПДВ	1300
3	Передано в експлуатацію основні засоби (машини)	6500
4	Перераховано постачальнику за придбані основні засоби	7800
5	Використані кошти цільового фінансування враховані як доходи майбутніх періодів	6500
6	У наступному звітному періоді: нарахована амортизація основних засобів, придбаних за рахунок цільового фінансування визнано доход у сумі нарахованої амортизації	130
	Облік іншого цільового фінансування	
1	Надійшли кошти цільового фінансування на ремонт основних засобів, підготовку до осінньо-зимового періоду і т. ін.	48000
2	Прийнято виконані роботи (підписано акт) за рахунок коштів цільового фінансування	30000
3	Перераховано підряднику кошти цільового фінансування в оплату за	30000

	виконані роботи	
4	Відображено доход звітного періоду в сумі використаного цільового фінансування	30000
5	Сума невикористаного цільового фінансування віднесена на доходи майбутніх періодів	18000
6	У наступному звітному періоді (місяці) відображено доход у сумі використаного цільового фінансування	18000

Список рекомендованої літератури

1. Атамас, П. Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки [Текст] : навчальний посібник / П. Й. Атамас. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 392 с. – ISBN 978- 966-364-730-2.
2. Борщ, Н. Усе про облік та організацію неприбуткових організацій [Текст] / Н. Борщ, В. Кузнєцов, М. Казанова. – 4-те вид. – Харків : Фактор, 2008. – 400 с.
3. Бутинець, Т. А. Організація бухгалтерського обліку [Текст] : навчальний посібник / Т. А. Бутинець, Л. В. Чижевська, С. Л. Береза ; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : Рута, 2002. – 592 с. – ISBN 966-8059-10-7.
4. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : навч.-практ. посіб. / [Бутинець Ф. Ф., Верига Ю. А., Герасимович А. М. та ін.] ; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця та доц. Л. В. Чижевської. – Житомир : ЖІТІ, 2001. – 512 с. – ISBN 966-7570-72-X.
5. Даньків, Й. Л. Бухгалтерський облік у галузях економіки [Текст] : навч. посіб. / Й. Л. Даньків, М. Р. Лучко, М. Л. Остап'юк. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2005. – 229 с. – ISBN 966-346-265-5.
6. Облік у галузях економічної діяльності: навчально-методичний посібник : для самостійного вивчення дисципліни : для студентів спец. "Облік і аудит" усіх форм навчання/ Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України", Каф-ра бух. обліку та аудиту; уклад. О. І. Гриценко. - Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. - 124 с.
7. Особливості бухгалтерського обліку в торгівлі [Текст] : курс лекцій / [Бутинець Ф.Ф., Верига Ю.А., Герасимович А.М. та ін.] ; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця та доц. Н. М. Малюги. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 608 с. – ISBN 966-7570-20-7.
8. Положення (стандарты) бухгалтерського обліку [Текст]: спецвипуск // Все про бухгалтерський облік. – К., 2005.

(Зворотна сторона товарно-грошового звіту)

Відомість руху тари з _____ по _____ 20__ р.

Назва і характеристика тари	Ціна	Залишок		Надходження		Вибуття		Залишок	
		к-ть	сума	к-ть	сума	к-ть	сума	к-ть	сума
Мішки з-під цукру									
Мішки з-під борошна									
Підсумок	X								

Додано до звіту: прибуткових товарних документів _____ шт, видаткових документів _____ шт.

Матеріально-відповідальна особа (бригадир) _____
підпис

Відмітка про приймання, перевірку та затвердження звіту і документів

1 Звіт з документами поданий в бухгалтерію "___" _____ 20__ р.
2. За звітом і доданими до нього документами ціни, таксування підрахунки перевірені.
При перевірці звітів і документів виявлено: _____

3. Ці помилки виправлені матеріально-відповідальною особою в оригіналі і в копії звіту (або .послано повідомлення № _____)

4. Після виправлення звіту залишок на кінець звітного періоду складає:
товарів _____ грн. _____ коп., тари _____ грн. _____ коп.

5. Виправлений звіт з документами прийнятий "___" _____ 20__ р.

Бухгалтер _____ підпис.

Матеріально-відповідальна особа _____ підпис.

Звіт затверджую: _____

Керівник підприємства

"___" _____ 20__ р.